

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Problematika úvěrů v bankovním a nebankovním
sektoru**

Olga Kratochvílová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Olga Kratochvílová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Problematika úvěrů v bankovním a nebankovním sektoru

Název anglicky

The issue of loans in the banking and non-banking sector

Cíle práce

Cílem teoretické části bakalářské práce bude seznámení s teoretickými pojmy týkající se úvěrové problematiky v bankovním a nebankovním sektoru, základní charakteristiky a fungování aktuálně poskytovaných úvěrových produktů nabízených na českém trhu s hlubším zaměřením na spotřebitelské úvěry.

S ohledem na tendenci klesající poptávky po spotřebitelských úvěrech bude cílem praktické části práce, a to na základě provedené komparace, dotazníkového šetření a rozhovorů, navrženy inovativní produkty, které z hlediska klienta budou splňovat dostupnější kritéria pro získání úvěru.

Metodika

Teoretická část bude vycházet ze studia odborné literatury, podrobným popisem a interpretací odborných pojmů a vztahů související s uvedenou problematikou. Dále bude využito vlastních vědomostí z praxe a dat získaných z internetových zdrojů.

V praktické části bude využito kvantitativního a kvalitativního výzkumu, konkrétně metoda pozorování vycházející z vlastních zkušeností autora v rámci pracovní náplně. Bude též využita metoda deskripce aktuální situace na trhu v české republice, která zahrnuje sběr informací a dat, popis, analýzu a porovnání spotřebitelských úvěrů bankovního a nebankovního sektoru. Pomocí dotazníkového šetření budou osloveni potenciální klienti ke zjištění jejich preferencí a zkušeností s využitím úvěru. Pomocí osobního dotazování budou osloveni zaměstnanci předem vybraných institucí zastupující bankovní a nebankovní sektor, které povede ke zjištění zhodnocení jejich možností poskytování spotřebitelských úvěrů.

Analýza získaných dat, jejich komparace a interpretace výsledků povede k navržení možných řešení.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

bankovní sektor, nebankovní sektor, spotřebitelský úvěr, úrok, klient, obchodní zástupce

Doporučené zdroje informací

DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou*. Praha : Leges, 2011 ISBN 978-80-87212-76-9

KALABIS, Z. *Základy bankovníctví : bankovníctví obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.

LIŠKA, P. *Bankovní obchody*. Vyd. 1. – Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-510-8

POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-491-9.

TEPLÝ, P. *Navigátor bezpečného úvěru: 1. vyd.* – Praha : Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2287-3

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2015

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "**Problematika úvěrů v bankovním a nebankovním sektoru**" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 11. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Ing. Evě Daniele Cvik, Ph.D. za vstřícný přístup a odborné vedení mé bakalářské práce, za její cenné rady a připomínky. Dále bych ráda poděkovala za podporu své rodině, přátelům a kolegům.

Problematika úvěrů v bankovním a nebankovním sektoru

The issue of loans in the banking and non-banking sector

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá problematikou úvěrových produktů bankovního a nebankovního sektoru v České republice. Teoretická část je zaměřena na vysvětlení klíčových slov, popis aktuálně nabízených úvěrových produktů na českém trhu propojená legislativním výkladem relevantních pojmů týkajících se úvěrové problematiky. V praktické části je provedena deskripce úvěrových produktů nabízených předními zástupci bankovního a nebankovního sektoru, následná komparace spotřebitelského úvěru, dotazníkové šetření, a rozhovory se zaměstnanci zastupující vybrané finanční instituce. Na základě analýzy provedených šetření a zkušeností získaných vlastní praxí autorky byly navrženy inovativní úvěrové produkty, které by díky svým parametrům poskytovaly klientům vstřícnější podmínky.

Summary

This Bachelor Thesis is focused on the issue of credit products in banking and non-banking sector in the Czech Republic. The first part introduces the theory related to explanation keywords, description of the credit products which are currently offered on the Czech market and which are linked with the legislative interpretation of relevant terms related to the credit issues. The practical part includes description of the credit products by leading representatives of the banking and non-banking sector, comparison of consumer credit, questionnaires and interviews with employees representing selected financial institutions. Author's own experience and the analysis of accomplished investigation helped to design an innovative loan products that could use its parameters to provide clients with more favorable conditions.

Klíčová slova: bankovní sektor, nebankovní sektor, spotřebitelský úvěr, úrok, klient, obchodní zástupce

Keywords: the banking sector, the non-bank sector, consumer loan, interest, client, sales representative

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl práce a metodika	10
2.1	Cíl práce	10
2.2	Metodika	10
3	Literární rešerše	11
3.1	Bankovní sektor	11
3.2	Česká národní banka	12
3.3	Obchodní banky	14
3.4	Nebankovní sektor	18
3.5	Česká obchodní inspekce	20
3.6	Úvěry.....	22
3.6.1	Úvěrové riziko	26
3.6.2	Splácení úvěru.....	27
3.7	Druhy úvěrů	28
3.7.1	Kontokorentní úvěr	28
3.7.2	Eskontní úvěr	29
3.7.3	Hypoteční úvěry.....	29
3.7.4	Americká hypotéka	31
3.7.5	Úvěr z kreditní karty	31
3.7.6	Spotřebitelské úvěry	31
3.7.7	Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru.....	32
3.7.8	Druhy spotřebitelských úvěrů.....	42
3.7.9	Povinnosti věřitele vůči spotřebiteli	44
3.7.10	Zákon o spotřebitelském úvěru č. 257/2016 Sb.....	46
4	Analytická část.....	51
4.1	ČSOB, Era, Poštovní spořitelna	51
4.2	Provident Financial	65
4.3	Komparace vybraného produktu	68
4.4	Dotazníkové šetření.....	69
4.4.1	Charakteristika respondentů	69
4.4.2	Vzdělání respondentů	70

4.4.3	Geografická struktura respondentů	71
4.4.4	Využití úvěrů	72
4.4.5	Preferovaná forma úvěru a jeho účel	73
4.4.6	Četnost využívání úvěru	75
4.4.7	Výše čerpaných spotřebitelských úvěrů	75
4.4.8	Délka splácení spotřebitelského úvěru	76
4.4.9	Věkové kategorie prvního využití spotřebitelského úvěru	77
4.4.10	Hodnocení kvality poskytovaných služeb	78
4.4.11	Důvody nevyužívání spotřebitelského úvěru.....	79
4.4.12	Vyjádření životní situace vedoucí k nutnosti uvažovat o úvěru	79
4.5	Rozhovor	80
5	Shrnutí výsledků praktické části	83
6	Závěr	86
7	Seznam použitých zdrojů.....	89
8	Seznam tabulek a grafů.....	94
9	Přílohy.....	96

1 Úvod

Poskytování úvěrů patří mezi základní aktivity, kterými se banky zabývají. U komerčních bank tvoří úvěry rozhodující část aktiv a přináší vysoké výnosy i přes riziko, které je s poskytováním úvěrů spojené. Úvěry jsou poskytovány za úplatu – úrok. Výše úroku odpovídá likviditě, riziku úvěru a stejně tak i době splatnosti. Jednotlivé finanční instituce jsou omezeny velikostí a umístěním a řadou dalších ekonomických i neekonomických faktorů. Malé banky obvykle poskytují úvěry drobným podnikatelům, spotřebitelské úvěry a hypoteční úvěry do zemědělského sektoru. U velkých bank naopak převládají úvěry velkým firmám, vládě a municipalitám.

Spotřebitelské úvěry poskytují banky i nebankovní společnosti v různých podobách klientům na řešení jejich nenadálé finanční potřeby. Dá se použít prakticky na cokoli. Od spotřebního zboží, jako je nákup elektroniky nebo vybavení do domácnosti, až po nákup automobilu či nemovitosti. Spotřebitelské úvěry fungují velmi jednoduše. V případě nebankovních společností si zákazník vybere v obchodě zboží, a pokud má s sebou potřebné doklady, podepíše smlouvu o úvěru okamžitě a zboží si může rovnou převzít. V případě, že má zájem o spotřebitelský úvěr v bance, musí počítat s náročnějším a zdlouhavějším vyřizováním.

V České republice nabízejí bankovní i nebankovní instituce různé druhy úvěrů. Každá instituce se snaží získat pro sebe co možná nejvíce klientů pomocí vlastních strategií. Cílem této bakalářské práce je detailněji seznámit čtenáře s aktuálně nabízenými úvěry na trhu a pomocí použitých šetření navrhnout vybraným institucím v bankovním i nebankovním sektoru inovativní produkt, který by poskytl stávajícím i potenciálním klientům příznivější podmínky při poskytování úvěru.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části této bakalářské práce je seznámení a vysvětlení pojmů týkajících se úvěrové problematiky v bankovním a nebankovním sektoru, popsání základních charakteristik a fungování aktuálně nabízených úvěrů na českém trhu s širším zaměřením na spotřebitelské úvěry.

Praktická část bude zaměřena na průzkum zkušeností, znalostí a preferencí respondentů s využitím úvěru. Výstupem provedeného šetření bude analýza současného stavu a na základě jejich výsledků budou navrženy inovativní produkty pro vybrané instituce, které by z hlediska klienta splňovaly příznivější podmínky.

2.2 Metodika

Teoretická část vychází z poznatků získaných prostudováním odborné literatury, článků a internetových zdrojů, podrobným popisem a interpretací odborných pojmů a vztahů související s úvěrovou problematikou.

V praktické části bude využito kvalitativního i kvantitativního výzkumu. Budou zjišťovány rozdíly pomocí deskripce úvěrových produktů, které aktuálně nabízejí vybrané instituce zastupující bankovní a nebankovní sektor. Pomocí dotazníkového šetření budou osloveni potenciální klienti ke zjištění jejich preferencí a zkušeností s využitím úvěru. Dále bude využita metoda pozorování vycházející z vlastních zkušeností autora v rámci pracovní náplně, osobní dotazování zaměstnanců zastupující bankovní i nebankovní sektor, které povede ke zjištění zhodnocení jejich možností poskytování spotřebitelských úvěrů. Analýza získaných dat, jejich komparace a interpretace povede k navržení možných řešení.

3 Literární rešerše

3.1 Bankovní sektor

Bankovní sektor je součástí finančního systému, kde banky, jako jedna z forem finančních institucí zaujímají nejvýznamnější část. Obvykle jsou nabízeny především transakční a zprostředkovatelské služby a další finanční produkty.

Banky patří mezi depozitní finanční instituce, jejich základní vymezení vychází z toho, že přijímají depozita a poskytují úvěry. (Polouček, 2013, s. 41)

Bankovní systém

Bankovní systém je v dané zemi tvořen centrální bankou a sítí obchodních bank, jejich vzájemnými vztahy a rovněž vztahy k okolí. Funkce a způsob fungování bankovního systému je ovlivněn zejména existujícím ekonomickým prostředím v dané zemi, tradicemi a zapojením země do mezinárodní spolupráce.

Moderní bankovní systémy ve vyspělých zemích jsou založeny na dvoustupňovém principu. Dvoustupňový bankovní systém je založen na institucionálním oddělení makroekonomické funkce, kterou zabezpečuje centrální banka a mikroekonomické funkce, kterým dominují obchodní banky. Hlavním cílem centrální banky je zabezpečování měnové stability. Obchodní banky se svojí činností snaží maximalizovat zisk. V současných bankovních systémech převládá model univerzálního bankovníctví. Zakládá se na tom, že banky poskytují širokou škálu bankovních produktů. Kromě klasických produktů jako je přijímání vkladů, poskytování úvěrů nebo zprostředkování platebního styku banky nabízejí i produkty investičního charakteru, zejména emisní obchody, obchody s cennými papíry či depotní obchody.

Model odděleného bankovníctví je založen na institucionálním oddělení komerčního a investičního bankovníctví, kde jsou za typický příklad označovány Spojené státy. Oddělené bankovníctví zde bylo zavedeno legislativně v roce 1929 jako reakce na hospodářskou krizi. Postupem času docházelo i v USA k upouštění od tohoto systému a v současné době zde již legislativní překážky neplatí. (Revenda , 2012, s. 86-87)

Bankovní systém v České republice

Bankovní systém v České republice jakožto členské země EU je vymezen principy, které jsou obsaženy ve směrnících EU upravujících jednotně v rámci EU činnost a regulaci bank.

Na českém bankovním trhu zaujímá rozhodující podíl skupina čtyř velkých bank (Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s., a Unicredit, a.s.). Kromě univerzálních bank na českém trhu působí i specializované banky – stavební spořitelny. Jejich činnost je vymezena výhradně na tzv. stavební spoření a související produkty. To znamená, že přijímají účelové vklady a v návaznosti na tyto vklady poskytují účelové stavební úvěry.

Na českém trhu působí i dvě banky se státní účastí. Je to Českomoravská záruční a rozvojová banka specializující se na podporu malých a středních podniků a Česká exportní banka zaměřená na podporu vývozu prostřednictvím poskytování státem zvýhodněného financování. Určitý význam v českém bankovním systému zaujímají i pobočky zahraničních bank. Pobočky bank ze zemí mimo EU musí získat ke své činnosti licenci od České národní banky, pobočky bank z EU mohou být zřizovány na základě jednotné evropské bankovní licence. (Revenda, 2012. s. 88-89)

3.2 Česká národní banka

Česká národní banka (dále také ČNB) je zřízena Ústavou České republiky a svou činnost vykonává v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance. ČNB je právnickou osobou veřejného práva se sídlem v Praze. ČNB je součástí Evropského systému centrálních bank. (Česká národní banka, ©2003-2015)

Mezi hlavní cíle České národní banky patří zejména tyto úlohy:

- Určuje měnovou politiku.
- Emituje bankovky a mince.
- Má postavení banky bank a slouží jako banka státu.
- Spravuje měnové rezervy

- Reguluje banky a pobočky zahraničních bank působících v České republice a dohlíží na ně
- Vykonává další činnosti

Provádění měnové politiky

Hlavním měnově-politickým cílem je cenová stabilita. Jedná se o udržení optimální výše inflace, tj. růstu cen v dané ekonomice státu. Důležitým aspektem pro plnění měnově-politických cílů je nezávislost v rozhodování centrální banky. Nezávislost je zajištěna zákonným vymezením postavení centrální banky, která je v případě České republiky zakotvena v ústavě. V čele ČNB stojí sedmičlenná bankovní rada, která je jmenována prezidentem republiky.

Centrální banka se snaží udržet měnovou rovnováhu pomocí následujících nástrojů:

- **Diskontní sazba centrální banky** – cena, za kterou centrální banka půjčuje peníze obchodním bankám. Pro zvýšení množství peněz v ekonomice centrální banka diskontní sazbu sníží, pro snížení naopak zvýší.
- **Povinné minimální rezervy** – všechny banky, které přijímají depozita, jsou povinny uložit určitou část peněz na účtu vedeném u centrální banky a s těmito penězi nemůžou obchodovat.
- **Operace na trhu** – centrální banka vstupuje na trh s cennými papíry, kde nakupuje nebo prodává státní dluhopisy, a tím zvyšuje nebo snižuje množství peněz v ekonomice. (Hartlová, 2004, s. 14-15)

Vydávání oběživa

Vydávání oběživa, tj. hotovostních peněz, je nejstarší funkcí ústřední banky. Bankovky se tisknou na speciální bankovkový papír, který je opatřen celou řadou ochranných prvků, nominální hodnotou bankovky, rokem vydání, sérií a dalších náležitostí. Nominální hodnotu, ochranné prvky a vzhled stanoví ČNB vyhláškami zveřejňovanými ve Sbírce zákonů. (Hartlová, 2004, s. 12)

Banka bank a banka státu

Centrální banka slouží jako banka bank. Jednotlivým obchodním bankám vede účty, přijímá od nich vklady a poskytuje jim úvěry. Pomocí bank uvádí do oběhu oběživo a poškozené a opotřebované bankovky z oběhu stahuje. ČNB vede účty státního rozpočtu a dalších státních institucí a úřadů. (Hartlová, 2004, s. 16)

Správa měnových rezerv

ČNB udržuje dostatečné zásoby rezerv ve formě zlata a cizích měn za účelem zabezpečení finanční bezpečnosti země a fungování peněžních a zbožových trhů. Měnové rezervy ČNB ochraňuje na bezpečných místech a rovněž s nimi obchoduje a používá je v zájmu zajištění stability cen, aby tak ovlivnily kurz domácí měny. (Hartlová, 2004, s. 16)

Regulace a dohled

V České republice je centrální banka pověřena vykonáváním bankovního dohledu. Jedná se například o náležitosti žádostí o bankovní licenci. (Hartlová, 2004, s. 18)

Další činnosti

Centrální banka má významnou úlohu v oblasti platebního styku. V centrální bance funguje takzvané „*clearingové centrum*“, což je platební systém, který zprostředkovává platby mezi jednotlivými bankami a jejich klienty. ČNB zajišťuje dohled nad činností platebních systémů a rozhoduje o udělení povolení pro jejich vznik. (Hartlová, 2004, s. 16)

3.3 Obchodní banky

Obchodní banky jsou v podstatě podniky s řadou specifických rysů, které se projevují v jejich postavení a celkovém významu v ekonomice. Jejich činnost je oproti obecné úpravě podnikání upravena přísnějšími pravidly. Základní cíl činnosti je maximalizace zisku stejně jako u jiných podniků. Z funkčního hlediska můžeme banku charakterizovat jako finančního zprostředkovatele, který přijímá vklady, poskytuje úvěry a provádí platební styk. Vzhledem k tomu, že banky se v mnoha směrech liší od ostatních podniků, musí existovat jednoznačné právní vymezení banky, která je obsažena ve speciálním zákoně o bankovníctví. Náš zákon o bankách vychází z příslušné směrnice EU (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES z března 2000 o přístupu k

činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu) stanoví, že banky musí splňovat následující čtyři kritéria:

- Jde o právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciové společnosti
- Přijímají vklady od veřejnosti (u nás ze zákona smí provádět výhradně banky)
- Poskytují úvěry
- K výkonu bankovních činností mají bankovní licenci, kterou uděluje Česká národní banka

Mezi základní funkce bank patří:

- Finanční zprostředkování
- Emise bezhotovostních peněz
- Provádění platebního styku
- Zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu

Finanční zprostředkování

Banky zajišťují pohyb kapitálu od přebytkových k deficitním jednotkám. Tuto činnost provádějí na ziskovém principu, tudíž se snaží umísťovat získané zdroje tam, kde přinášejí nejvyšší zhodnocení, do oblastí, oborů či podniků kde je to při dané míře rizika nejefektivnější.

Emise bezhotovostních peněz

Hotovostní peníze smí v České republice emitovat pouze Česká národní banka. Bezhotovostní peníze, tj. peníze v podobě zápisů na bankovních účtech, mohou emitovat kromě centrální banky i banky obchodní. Z toho plyne, že banky neposkytují úvěry jen z přijatých depozit, ale díky emisi bezhotovostních peněz mohou poskytovat úvěry nad rámec přijatých depozit.

Provádění platebního styku

Vzhledem k tomu, že banky vedou účty pro velký počet svých klientů, mohou jejich vzájemné platby provádět bezhotovostním převodem na jejich účtech bez potřeby

hotovostních peněz. Efektivní platební styk je jednou ze základních podmínek pro fungování tržní ekonomiky.

Zprostředkování finančního investování

Banky pro své klienty zajišťují emisi cenných papírů a zároveň zprostředkovávají i jejich nákupy, popřípadě jiné investiční obchody, jako například úschovu a správu aktiv. (Revenda, 2012, s. 86-87)

Se vstupem České republiky do Evropské unie souvisí možnost uplatňovat tzv. jednotnou bankovní licenci. Tato jednotná bankovní licence dává držiteli právo vykonávat svou činnost i na území jiného členského státu EU a Islandu, Lichtenštejnska a Norska, bez nutnosti vlastnit licenci vydanou příslušným orgánem tohoto státu. (Kalabis, 2012, s. 10)

Bankovní licence

Bankovní licence je základním předpokladem pro existenci banky. Bankovní licence je povolení určité akciové společnosti působit jako banka. Bance dovoluje poskytovat bankovní služby a vymezuje rozsah činností, které je banka oprávněna provádět. Bankovní licenci uděluje Česká národní banka.

Žádost smí předkládat:

- již vzniklá akciová společnost
- zakladatel nově zakládané společnosti, kdy v okamžiku podání žádosti o licenci akciové společnosti ještě nebude zapsána do obchodního rejstříku
- spořitelní a úvěrní družstvo, za podmínky, že současně požádá i o souhlas se změnou právní formy družstva na akciovou společnost

Pro udělení licence zákon o bankách předepisuje tyto podmínky:

kapitálové požadavky

- základní kapitál a další finanční zdroje banky musí být průhledný a nezávadný
- akciová společnost je povinna mít minimální výši základního kapitálu banky 500mil. Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady

- splacení základního kapitálu v plné výši

požadavky na důvěryhodnost a odbornou způsobilost osob

- osoba, které má být udělena licence, musí být odborně způsobilá a důvěryhodná
- důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky
- důvěryhodnost, odborná způsobilost a zkušenost osob navrhovaných na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami

požadavky technické povahy

- technické a organizační předpoklady potřebné pro výkon navrhovaných činností banky
- funkční řídicí a kontrolní systém banky
- obchodní plán, který vychází z navrhované strategie činnosti banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi

požadavky na osoby propojené

- průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou
- úzké propojení v rámci skupiny nesmí bránit výkonu bankovního dohledu
- ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu

požadavky na umístění sídla

- budoucí sídlo banky musí být na území České republiky

Licence obsahuje jmenovité vymezení povolené činnosti a může obsahovat vymezení rozsahu povolené činnosti, nikoliv však ve smyslu omezení počtu jednotlivých obchodních případů a dále může obsahovat stanovení podmínek, které musí banka splňovat před

zahájením kterékoliv povolené činnosti. Licence se uděluje na dobu neurčitou a nedá se převést na jinou osobu.

Licence zaniká dnem:

- kterým nabývá právní moci rozhodnutí o odnětí licence
- ke kterému se banka zrušuje, pokud se zrušuje s likvidací
- od kterého podle rozhodnutí valné hromady dosavadní banka nebude nadále vykonávat činnost, ke které je potřeba licence
- výmazu banky z obchodního rejstříku, pokud zaniká bez likvidace
- ke kterému nabylo právní moci rozhodnutí o zákazu činnosti banky na území České republiky podle jiného právního předpisu (Liška a kol., 2014, s. 17-19)

3.4 Nebankovní sektor

Nebankovní sektor tvoří finanční instituce, které se zabývají obchody s penězi, bankami ale nejsou. Protože nemají bankovní licenci, kterou uděluje ČNB, nemohou používat ochranný název „banka“, neřídí se bankovními pravidly, nemohou přijímat vklady a nemají ani bankovní dohled. Na činnost institucí nebankovního charakteru dohlíží Česká obchodní inspekce. (Český rozhlas, ©1997-2015)

Nebankovní společnosti často využívají ke své činnosti obchodní zástupce, jejichž náplní práce je zjišťování situace na trhu, poskytování informací o produktech a službách, které nabízí a hledání nových příležitostí pro získání nových klientů. (Superia.cz, ©2010)

Nebankovní sektor je často spojován s fenoménem zvaný „Lichva“, neboť nebankovní instituce ve většině případů poskytují úvěry s vyšší úrokovou sazbou a RPSN (roční procentní sazba nákladů) než banky.

V občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. je lichevní smlouva v § 1796 upravena takto: Neplatná je smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru. (Koudelka, 2014, s. 82)

Lichvu upravuje i Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., který v § 218 říká, že:

1. Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti, nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
 2. Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro někoho jiného značný prospěch,
 - b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem jinému stav těžké nouze.
 3. Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.
- (§ 218, zák. č. 40/2009 Sb.)

Občanský ani trestní zákoník tedy neposkytuje přesné parametry, co je považováno za lichvu a co je ještě v mezích zákona. Soudy tak musí tyto spory řešit individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu. (SPES o.s., ©2011-2012)

Řešením lichvářských praktik se v minulosti zabývalo hnutí Úsvit, které v roce 2014 podávalo sněmovně návrh zákona o zastropování výše spotřebitelských úvěrů. Cílem tohoto návrhu bylo stanovení hranice pro spotřebitelské úvěry, aby bylo pro širokou veřejnost společensky přijatelné a podmínky související se spotřebitelskými úvěry jasné a srozumitelné. Tento návrh zákona byl sněmovnou zamítnut. Podle tvrzení vlády roční procentní sazbu nákladů není třeba regulovat, protože existuje ustálená judikatura českých soudů o tom, co je a co není s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu v souladu s dobrými mravy. (OUR MEDIA, a.s. ©2009-2015)

Nebankovní instituce získávají nové klienty převážně prostřednictvím obchodních zástupců. Obchodní zástupce je někdy označován jako dealer. Jeho náplní práce je monitorování situace na trhu, poskytování informací o produktech a službách firmy, pro kterou pracuje. Navštěvuje stávající klienty a snaží se vyhledávat klienty nové. Klient neboli zákazník, je osoba nakupující zboží nebo využívající něčí služby. (Superia.cz, ©2010-2014)

3.5 Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce je orgánem státní správy, které je podřízeno Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Česká obchodní inspekce byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o české obchodní inspekci a dělí se na ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty se sídly v krajských městech.

Česká obchodní inspekce kontroluje a dozoruje fyzické a právnické osoby, které prodávají nebo dodávají výrobky, poskytují služby, nebo poskytují spotřebitelské úvěry na našem trhu. Česká obchodní inspekce zejména kontroluje dodržování podmínek potřebných k zabezpečení jakosti zboží, zdravotní nezávadnosti a podmínky pro přepravu a skladování zboží.

Česká obchodní inspekce poskytuje rady a informace spotřebitelům dle platných právních předpisů, např. jak postupovat v uplatňování reklamace nebo jaká práva má spotřebitel při koupi zboží na splátky nebo získávání spotřebitelských úvěrů. Dále se lze na Českou obchodní inspekci obrátit v případě, pokud např. prodávající nabízí zboží nebo služby bez řádného označení cenou, popisem výrobku nebo bez návodu k použití, používá nekalé obchodní praktiky a neinformuje spotřebitele o veškerých náležitostech, které prodávajícímu zákon ukládá. (Česká obchodní inspekce, ©2013)

Ve vztahu k spotřebitelským úvěrům se Česká obchodní inspekce zejména zaměřuje na dodržování povinností, které jsou stanoveny právními předpisy. Česká obchodní inspekce vykonává dozor převážně nad nebankovními poskytovateli a zprostředkovateli úvěrů. Řídí se zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru účinným od 1. ledna 2011. Novela tohoto zákona účinná od 25. 2. 2013 přináší další rozšíření spotřebitelských práv. Zákon mimo jiné upravuje požadavky kladené na některé reklamy týkající se

spotřebitelských úvěrů, nebo finanční vypořádání v případě předčasného splacení. Dále také stanoví, že nelze ke splacení ani zajištění spotřebitelského úvěru použít směnku nebo šek. Zákon také nově stanoví, že zajištění spotřebitelského úvěru nesmí být zajišťován hodnotou, která je ve zjevném nepoměru k zajišťované pohledávce a také nesmí být při nabízení, sjednávání nebo zprostředkování používány telefonní linky s vyšším než běžným hovorným.

Česká obchodní inspekce poskytuje informace, rady a práva spotřebitelů. V souvislosti se sjednáváním spotřebitelského úvěru doporučuje maximální obezřetnost. Zájemci o spotřebitelský úvěr by se měli řídit radami, které poskytuje Česká obchodní inspekce na svých internetových stránkách. Zvýšenou pozornost by měli dávat zejména těmto skutečnostem:

- Potenciálním dlužníkům by měly být řádně vysvětleny náležitosti týkající se úvěru a všechny informace by měli obdržet v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, aby si je mohli důkladně prostudovat a na základě toho se rozhodnout, zda budou veškeré podmínky akceptovat. Neměli by podléhat možnému tlaku ze strany zprostředkovatele či věřitele a rozhodovat se v časové tísní.
- Dlužník by měl ve svém zájmu poskytovat pravdivé a úplné informace potřebné k získání úvěru, neboť zákon stanoví věřiteli povinnost před uzavřením úvěrové smlouvy schopnost spotřebitele úvěr splácet. V případě, že uvede nepravdivé skutečnosti, může se stát, že spotřebitel nebude schopen úvěr splácet a dostane se do tíživé finanční situace.
- Dlužník má i po podepsání úvěrové smlouvy možnost změnit své rozhodnutí a od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu, a to ve lhůtě 14ti dnů od jejího uzavření. Musí tak být učiněno písemně. V případě, že je smlouva uzavřena prostřednictvím zprostředkovatele, může dlužník taktéž od smlouvy odstoupit ve lhůtě 14ti dnů od jejího uzavření. Informace o právu na odstoupení od smlouvy musí být ve smlouvě uvedeno, jinak je neplatná. Neplatná je i v případě, kdy má být spotřebitelem zaplacená odměna zprostředkovateli a není tato skutečnost uvedena ve zprostředkovatelské smlouvě. (Česká obchodní inspekce, ©2013)

3.6 Úvěry

Úvěr - smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Úvěrovaný vrátí úvěrujícímu peněžní prostředky v měně, ve které mu byly poskytnuty. V téže měně platí i úroky.

Úvěrovaný může uplatnit právo na poskytnutí peněz ve lhůtě určené ve smlouvě. Není-li lhůta ujednána, může právo uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá.

Úvěrující poskytne úvěrovanému peněžní prostředky na jeho žádost v době určené v žádosti; neurčí-li úvěrovaný dobu plnění v žádosti, poskytne je úvěrující bez zbytečného odkladu. Váže-li smlouva použití úvěru jen na určitý účel, může úvěrující omezit poskytnutí peněz pouze na plnění povinností úvěrovaného vzniklých v souvislosti s tímto účelem.

Úvěrovaný vrátí úvěrujícímu poskytnuté peněžní prostředky v dohodnuté době, jinak do měsíce ode dne, kdy byl o vrácení požádán. Úvěrovaný může vrátit úvěrujícímu peněžní prostředky před smlouvenou dobou. Úroky zaplatí jen za dobu od poskytnutí do vrácení peněžních prostředků.

Mají-li být peněžní prostředky použity podle smlouvy pouze na určitý účel a úvěrovaný je použije na jiný účel, může úvěrující od smlouvy odstoupit a požadovat, aby úvěrovaný bez zbytečného odkladu vrátil, co od něho získal, i s úroky. To platí i tehdy, je-li použití peněz k smluvenému účelu nemožné. (§ 2395 až § 2400, zák. č. 89/2012 Sb.)

Úrok je cena za poskytnutí úvěru, kterou platí dlužník věřiteli za poskytnutí peněz. Výše úroku je dána dobou trvání, velikostí úvěru nebo vkladu (jistiny) a velikostí úrokové míry (sazby). (ManagementMania.com, ©2011-2016)

Zápůjčka - přenechá-li zapůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce.

Má-li se peněžitá zápůjčka vrátit v jiné měně, než v jaké byla dána, splatí vydlužitel zápůjčku tak, aby se to, co se vrací, hodnotou rovnalo tomu, co bylo dáno. Zápůjčka se

splácí v měně místa plnění. Při nepeněžitě zápůjčce se vrací věc stejného druhu, jaká byla zápůjčkou dána; nezáleží na tom, zda její cena mezitím stoupla nebo klesla.

Při peněžitě zápůjčce lze ujednat úroky. Totéž platí o zápůjčce poskytnuté v cenných papírech. Při nepeněžitě zápůjčce lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství nebo věci lepší jakosti, ale téhož druhu.

Neurčí-li smlouva, kdy má být zápůjčka vrácena, je splatnost závislá na vypovězení smlouvy. Není-li o výpovědi ujednáno nic jiného, je výpovědní doba šest týdnů. Nejsou-li ujednaný úroky, může vydlužitel zápůjčku splatit i bez výpovědi.

Bylo-li ujednáno vrácení zápůjčky ve splátkách, může zapůjčitel od smlouvy odstoupit a požadovat splnění dluhu i s úroky při prodloužení vydlužitele s vrácením více než dvou splátek nebo jedné splátky po dobu delší než tři měsíce. (§ 2390 - § 2394, zák. č. 89/2012 Sb.)

Pro smlouvu o zápůjčce zákon nevyžaduje písemnou formu, může být i ústní, ale zde vzniká riziko pro obě strany spojené s prokázáním, že k odevzdání zápůjčky skutečně došlo. Zápůjčky, ve kterých je předmětem smlouvy poskytnutí peněžních prostředků poskytují nebankovní instituce, které si ujednají dobu splatnosti, výši smluvních úroků a další náležitosti. (Český právní servis s.r.o., ©2010-2015)

Poskytování úvěrů a další formy financování patří k nejdůležitějším obchodům komerčních bank. Úvěrové produkty proto představují významný podíl na jejich výnosech. Sestavit přehled všech úvěrů poskytovaných v praxi je téměř nemožné. Samotné třídění úvěrů je velmi složitou záležitostí. Bankovní produkty, jejichž prostřednictvím banky kryjí finanční potřeby svých klientů lze rozdělit do tří základních skupin:

- **Peněžní úvěry** – jde o skutečné poskytnutí likvidních prostředků obvykle v bezhotovostní formě. Klient musí splatit přijatý úvěr včetně úroků v dohodnuté formě. Kromě podnikatelských účelových provozních a investičních úvěrů sem patří úvěry kontokorentní, eskontní, hypoteční a spotřebitelské.
- **Závazkové úvěry a záruky** – banka se v určité formě zaručuje za svého klienta a zavazuje se splnit jeho závazek, v případě, že tak klient neučiní sám. Jedná se zejména o různé druhy bankovních záruk.

- **Alternativní formy financování** – ty můžeme charakterizovat jako takové produkty, které umožňují klientům získat finanční prostředky za určitých specifických podmínek. K nejvýznamnějším patří faktoring a forfaiting. (Revenda, 2012, s. 98-99)

Faktoring je smluvně sjednaný průběžný odkup krátkodobých pohledávek, které vznikly dodavateli v důsledku poskytnutí nezajištěného dodavatelského úvěru. Tyto pohledávky jsou předmětem odkupu za určitých podmínek, jako například:

- doba splatnosti pohledávek nesmí být delší než přibližně 180 dní
- pohledávka vznikla na základě dodavatelského nezajištěného úvěru
- nesmí s ní být spojena jiná práva třetích osob
- musí existovat možnost postoupení pohledávky
- pohledávka je pro faktoringovou společnost bonitní

Na základě smlouvy může faktoringová společnost pro dodavatele plnit tři funkce:

- **garanční funkce** – faktoringová společnost přejímá úvěrové riziko vyplývající z možnosti platební neschopnosti nebo platební nevěle odběratele. Znamená to, že faktoringová společnost musí sama provést ve formě garanční platby proplacení pohledávky dodavateli.
- **funkci předfinancování** – faktoringová společnost proplácí sjednanou výši odkupovaných pohledávek ihned v okamžiku jejich odkupu
- **správu pohledávek a jiné služby pro dodavatele** – na základě smlouvy může faktoringová společnost poskytovat další různé služby související s odkupováním pohledávek

Náklady faktoringu se na základě rozsahu funkcí skládají z faktoringové provize, která pokrývá náklady spojené s převzetím úvěrového rizika odběratele a náklady se zpracováním faktoringu a dále z úroku, který se vyskytuje v případech, kdy je faktoring spojen s předfinancováním.

Forfaiting je produkt, který umožňuje financování klientů, včetně krytí rizik spojených s poskytnutým dodavatelským úvěrem. Je vhodný zejména pro firmy vyvážející rozsáhlejší celky na střednědobý nebo dlouhodobý úvěr a potřebují finanční krytí z toho vyplývajících pohledávek, včetně rizik, která jsou s tím spojena. Forfaiting lze charakterizovat jako odkup střednědobých a dlouhodobých pohledávek vzniklých při vývozu nebo dovozu na úvěr, přičemž subjekt odkupující pohledávky nemá možnost uplatnit zpětný postih vývozce, jestliže pohledávka není dovozcem řádně zaplacená. Jde o odkup jednotlivých zajištěných pohledávek, které jsou nejčastěji převoditelné ve formě směnky, na které je závazek dlužníka zajištěn avalem banky. (Revenda, 2012, s. 103-105)

Základní náležitosti smlouvy o úvěru:

- určení smluvních stran – na jedné straně věřitel, na druhé straně dlužník
- výše úvěru a měna – měna, ve které je úvěr poskytnut, je také splatný včetně úroků
- lhůta, ve které může dlužník čerpat úvěr – pokud lhůta není stanovena ve smlouvě, může být nárok dlužníkem uplatňován, dokud některá strana poskytnutí úvěru nevyhoví.
- účel úvěru – pokud je ve smlouvě vymezen účel úvěru, banka může omezit poskytnutí peněžních prostředků pouze na plnění závazků s tímto účelem spojené. Při nedodržení smluveného účelu je banka oprávněna od smlouvy odstoupit a požadovat navrácení použitých prostředků i s úroky bez zbytečného odkladu.
- doba splatnosti a způsob splácení – stanovuje harmonogram splácení úvěru i s úroky a konečný termín, do kterého musí být úvěr celý splacený. V případě, že by termín splacení uvedený nebyl, považuje se doba splacení do jednoho měsíce ode dne, kdy byl dlužník o jeho vrácení bankou požádán.
- výše a způsob stanovení úrokové sazby – určení, v jaké výši a kdy budou úroky z úvěru dlužníkem placeny. Úroková sazba se obvykle stanovuje v % na roční bázi (p. a.).
- zajištění úvěru – slouží pro případ, že dlužník úvěr nesplatí. Jestliže během trvání smlouvy zanikne nebo se zhorší zajištění závazku, je dlužník povinen doplnit zajištění na původní rozsah. Pokud tak dlužník v přiměřené lhůtě neučiní, může

banka od smlouvy odstoupit a požadovat vrácení dlužné částky i s úroky. (Dvořák, 2005, s. 515-516)

Zánik úvěrové smlouvy:

- dodržáním smlouvy – řádné splacení úvěru i s úroky
- dohodou mezi klientem a bankou
- odstoupením od smlouvy, ke kterému banka může přistoupit v případě, že:
 - úvěr byl použit k jinému účelu, než bylo vymezeno ve smlouvě
 - ke smluvenému účelu je použití úvěru nemožné
 - dlužník je v prodlení se splácením více než dvou splátek nebo jedné splátky déle než tři měsíce.
- výpovědí – může být podána ze strany věřitele i ze strany dlužníka (Dvořák, 2005, s. 516-517)

3.6.1 Úvěrové riziko

Úvěrové riziko vyplývá z proměnlivosti výnosů z úvěrových aktivit banky. Jedná se o rizika, zda protistrana bude schopna nebo ochotna dostát svým závazkům včas z již uzavřených úvěrových obchodů.

Jednotlivé složky úvěrového rizika:

- **přímé úvěrové riziko**
- **riziko úvěrových ekvivalentů**
- **riziko úvěrové angažovanosti**
- **vypořádací riziko**

Přímé úvěrové riziko je spojeno se ztrátou ze selhání partnera u tradičních rozvahových položek. Trvá po celou dobu úvěrového vztahu a je nejvýznamnější složkou

úvěrového rizika. Toto riziko závisí na subjektu, se kterým je smlouva o úvěru uzavírána. U podniků, které nemají obtíže se splácením úvěru je riziko daleko nižší, než u podniků, které mají podprůměrnou rentabilitu kapitálu a mají občasně platební obtíže.

Riziko úvěrových ekvivalentů je spojeno s rizikem ze ztráty selhání klienta podrozvahových položek. Úvěrový ekvivalent se počítá jako součin jmenovité hodnoty transakce a konverzního faktoru. Toto riziko se nejčastěji týká poskytnutých záruk. Banky by měly v určitých periodách oceňovat úvěrové ekvivalenty z hlediska jejich tržních hodnot, aby nedošlo k tomu, že získaná tržní hodnota nebude schopna pokrýt pohledávku.

Riziko úvěrové angažovanosti je spojeno s rizikem ztráty z nadměrné expozice vůči klientům, určitým regionům, nebo ekonomickým sektorům. Je důležité, aby banka měla nastavené úvěrové limity, které respektují pravidla úvěrové angažovanosti a dohledu a věnovala pozornost celkovému riziku vůči všem klientům, i tomu, jak se riziko jednotlivého klienta odráží v celkovém riziku banky.

Vypořádací riziko je riziko spojené s tím, že klient nevypořádá svůj závazek vůči bance v plné nebo částečné výši v době splatnosti nebo poté. Banka je vystavena riziku ztráty zdrojů a ztráty zisku v případě úvěrového selhání klienta nebo emitenta cenného papíru. Pro částečnou eliminaci vypořádacího rizika je nutné co nejčastější hodnocení klienta, zástavy nebo cenných papírů stejně jako je tomu u rizika úvěrových ekvivalentů.

Úvěrové riziko patří v bankovníctví k nejvýznamnějším rizikům. Přesto, že bankéři mají s řízením úvěrových rizik dlouholeté zkušenosti, management banky se musí rozhodnout, která rizika jsou ochotna akceptovat a jaká budou přijata opatření pro snižování úvěrových rizik. (Polouček, 2013, s. 171-172)

3.6.2 Splácení úvěru

Způsob splácení úvěru je sjednáno v úvěrové smlouvě. Základní způsoby splácení lze shrnout do následujících možností.

- **Jednorázově v době splatnosti** – jednorázově splacený úvěr se poskytuje na předem pevně sjednanou dobu splatnosti, ale úroky musí být zaplacený na konci sjednaných period.

- **Po uplynutí výpovědní lhůty** – úvěr je poskytován na předem neurčitou dobu a zároveň je domluvena výpovědní lhůta pro jeho vypovězení. V okamžiku vypovězení úvěru je úvěr splatný najednou po uplynutí výpovědní lhůty. Úroky musí být zaplacený ke konci sjednaných period.
- **Průběžné splácení** – úvěr je splácen nepravidelně dle možností klienta. Jedná se o různé druhy kontokorentních úvěrů spojené s běžným účtem.
- **V pravidelných splátkách** – úvěr je splácen pevně danou částkou v pravidelných měsíčních, čtvrtletních, půlročních nebo ročních splátkách jako výše ročního úmoru úvěru. Úroky jsou spláceny zároveň se splátkami a jejich výše je vypočtena procentem ze zbývajících nesplacených částek úvěru, tzn., že splátka včetně úroku se postupně snižuje na základě vypočtené hodnoty úroku.
- **V pravidelných anuitách** – úvěr je splácen po celou dobu splácení ve stejné výši, mění se pouze struktura z hlediska podílu úmoru a úroku (Dvořák, 2005, s. 519-520).

3.7 Druhy úvěrů

3.7.1 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je krátkodobý bankovní úvěr vázaný k běžnému účtu klienta. Jedná se o povolené přečerpání – zůstatek účtu může přecházet do debetu, až do výše sjednaného úvěrového rámce. Úvěrový rámec představuje maximální přípustné překročení kontokorentního účtu. Může být čerpán opakovaně a splatný bývá zpravidla do jednoho roku od uzavření smlouvy.

Celková cena kontokorentního úvěru se skládá ze samotných úroků a z dalších položek, které s vedením kontokorentního účtu souvisejí. V zásadě mohou být celkové náklady různou kombinací následujících položek:

- **Úroky** ze skutečně čerpaného úvěru – úroková sazba je stanovena v procentech p. a.

- **Úvěrová (závazková) provize** – krytí nákladů, které má banka s „udržováním“ úvěrového rámce. Úvěrová provize se může vyskytovat jako úroková přírážka nebo jako pohotovostní provize.
- **Provize za překročení úvěrového rámce** – účtuje banka v případě, že klient překročí sjednaný úvěrový rámec.
- **Obratová provize** – pokrývá bance náklady za vedení kontokorentního úvěru (Dvořák, 2005, s. 522-523).

3.7.2 Eskontní úvěr

Eskontní úvěr je jedním ze směnečných úvěrů, v současnosti je však jeho význam malý. Jedná se o krátkodobý úvěr, který banka poskytuje prostřednictvím odkupu (eskontu) směnky před její splatností, přičemž si sráží úrok – diskont za dobu od eskontu do dne splatnosti směnky. Obchodní banka si eskontované směnky může ponechat a v době splatnosti směnky je předložit k proplacení dlužníkovi, nebo je může dále odprodávat – reeskontovat (Dvořák, 2005, s. 524).

3.7.3 Hypoteční úvěry

Hypoteční úvěr je dlouhodobý úvěr na investice do nemovitostí. Splacení hypotečního úvěru je zajištěno zástavním právem k nemovitosti určité hodnoty.

Právní úprava je v České republice řešena zejména v zákoně č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. Hypoteční úvěr je zde definován jako úvěr na investice do nemovitostí na území České republiky, na její výstavbu nebo pořízení, jehož splácení je zajištěno zástavním právem k této nebo jiné nemovitosti.

Hypoteční úvěry:

- Jsou zajišťovány nemovitostmi (většinou zástavním právem)
- Jsou také financovány ze zdrojů získaných zvláštní formou dluhopisů – hypotečními zástavními listy. Ve většině zemí tyto zástavní listy mohou vydávat

jen banky se zvláštním povolením – hypoteční banky. Může se jednat o banky univerzální i specializované.

Hypoteční úvěry se obvykle dělí na:

- Hypoteční úvěry na bydlení
- Hypoteční úvěry na podnikání

Hypoteční úvěry jsou nejčastěji poskytovány:

- Na koupi nemovitosti
- Na výstavbu nové nemovitosti
- Na opravy, modernizace nebo dostavby stávající nemovitosti
- Na získání podílu na nemovitosti
- Na splacení jiného, dříve poskytnutého úvěru na investice do nemovitosti (Kalabis, 2012, s. 111-112).

Výše hypotečního úvěru je omezena dvěma základními faktory:

- Výše disponibilních zdrojů klienta – splátky musí odpovídat takové výši, aby dávaly předpoklad k řádnému splácení úvěru po celou dobu jeho splatnosti.
- Cena zástavy – výše hypotečního úvěru nemůže převýšit cenu zástavy. Úvěr je poskytován pouze do určité výše ceny zastavené nemovitosti, nesmí převýšit 70% ceny zastavené nemovitosti.

Výše úrokové sazby z hypotečních úvěrů je vzhledem k relativně malému riziku bank obvykle nižší ve srovnání s úrokovými sazbami jiných úvěrů. To je dáno zajištěním zástavním právem k nemovitosti. Úroková sazba může být stanovena jako pevná sazba po celou dobu splatnosti nebo pohyblivá sazba v závislosti na vývoji tržních úrokových sazeb. Většinou se používá kombinace obou způsobů, kde je daná pro několik počátečních let pevná sazba a pro zbylou dobu splatnosti úvěru sazba pohyblivá (Dvořák, 2005, s. 528-530).

3.7.4 Americká hypotéka

Americká hypotéka (neboli neúčelový hypoteční úvěr) je umožněn zákonem č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. Americká hypotéka je půjčka určena lidem, kteří vlastní nemovitost a jsou ochotni tuto nemovitost dát bance do zástavy. Prostředky z americké hypotéky mohou být na rozdíl od klasické hypotéky použity na nákup čehokoli.

Výhodou americké hypotéky je nižší úrok než u jiných půjček a delší doba splatnosti (až 15-20 let). Nevýhodou jsou poměrně vysoké poplatky spojené s poskytnutím úvěru a jeho správou a při nesplácení úvěru hrozí, že klient přijde o svou zastavenou nemovitost (Kalabis, 2012, s. 115).

3.7.5 Úvěr z kreditní karty

Vydaná kreditní karta má stanoven úvěrový rámec, do jehož výše může být úvěr čerpán. Kreditní karta je určena především k bezhotovostním transakcím a placením u obchodníka, ale lze ji použít i k výběru hotovosti v bankomatu.

Úvěrový rámec má revolvingovou formu, což znamená, že klient může být neustále zadlužen. Stačí jen zaplatit minimální splátku každý měsíc a zbytek nevyčerpaného úvěru má klient stále k dispozici.

Kreditní karty jsou však spojeny s vysokými úroky, pokud klient nezaplatí vyčerpaný úvěr do konce bezúročného období, které je nejčastěji 45 dnů. Úroková sazba z úvěru z kreditních karet bývá stanovena jako měsíční – za procentní sazbou úvěru je uvedena zkratka p. m. (Kalabis, 2012, s. 116-117).

3.7.6 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelský úvěr je v dnešní době nejjednodušší variantou nepodnikatelské půjčky a lze jej využít takřka na cokoli. Na trhu existuje mnoho bankovních i nebankovních subjektů, které spotřebitelské úvěry poskytují. V případě nebankovních společností si zákazník v obchodě vybere zboží, a pokud má s sebou požadované doklady, může uzavřít smlouvu o úvěru okamžitě. Pokud má spotřebitel zájem o spotřebitelský úvěr poskytovaný bankou, musí počítat s náročnějším a déle trvajícím vyřizováním. Úvěr je splácen v

pravidelných splátkách, jejichž výše závisí na hodnotě úvěru a době splácení. (Peníze.CZ, ©2000-2016)

3.7.7 Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru ze dne 21. dubna 2010 zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem. Spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem.

Spotřebitelský úvěr je tímto zákonem definován velmi zešíroka. Pod jeho definici lze zařadit některé konkrétní smluvní typy jako je smlouva o zápůjčce nebo např. smlouvy nepojmenované, které se budou vyznačovat podobnými rysy, za předpokladu, že na jedné smluvní straně bude věřitel nebo zprostředkovatel a na straně druhé spotřebitel.

Výše zmíněná definice spotřebitelského úvěru, která je obsažena v § 1 tohoto zákona byla upravena zákonem č. 43/2013 Sb. tak, aby bylo zřejmé, že představuje legální definici spotřebitelského úvěru pro celý právní řád. Spotřebitelským úvěrem se tedy rozumí vše, co splňuje materiální znaky vymezené v tomto zákoně jak po stránce objektivní (poskytnutí nebo přislíbení finančních prostředků), tak po stránce subjektivní, čili osobní, kdy na jedné straně vystupuje spotřebitel a na druhé straně věřitel, popřípadě zprostředkovatel. (Vacek, 2015, s. 1-2)

Obsahem § 2 tohoto zákona je okruh vztahů, které jsou z různých důvodů z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru vyloučeny. Nevztahuje se např. na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu poskytovanou pro účely bydlení, ve které je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti, nebo poskytnutou bez úroku a jakékoli úplaty, nebo s celkovou výší nižší než 5000,- Kč nebo vyšší než 1880000,- Kč a další. (Vacek, 2015, s. 8-9)

Vymezení některých pojmů uvedených v § 3 tohoto zákona:

- **Spotřebitel** – spotřebitel je chápán pouze jako fyzická osoba, která navíc v příslušném smluvním vztahu nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.
- **Věřitel** – věřitelem je osoba, která spotřebitelský úvěr poskytuje. Materiálním znakem věřitele je výkon podnikatelské činnosti nebo samostatný výkon jeho povolání. Věřitelem ve smyslu zákona může být tedy pouze podnikatel, jak jej chápe § 420 občanského zákoníku. Vykonává tedy svou činnost samostatně na vlastní účet a odpovědnost na základě živnostenského oprávnění nebo obdobného způsobu za účelem dosažení zisku.
- **Zprostředkovatel** – zprostředkovatel je osoba, která v konkrétním smluvním vztahu se spotřebitelem není věřitelem, ale v rámci svého podnikání za odměnu nabízí možnost uzavřít s věřitelem smlouvu o spotřebitelském úvěru, nebo mu napomáhá tuto smlouvu uzavřít, nebo ji jménem věřitele uzavírá.
- **Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr (RPSN)** - je základní ukazatel umožňující srovnat nákladovost různých spotřebitelských úvěrů. RPSN vyjadřuje náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru. Ukazatel RPSN tak zohledňuje veškeré náklady, které musí spotřebitel v souvislosti se spotřebitelským úvěrem vynaložit a vyjadřuje je v procentech ročně jako podíl z celkové výše úvěru.
- **Celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele** – celkovými náklady spotřebitelského úvěru jsou veškeré náklady, které musí spotřebitel zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou věřiteli známy. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o všechny náklady, které musí spotřebitel zaplatit vedle vrácení samotné jistiny, přičemž je zcela lhostejné, jak se taková úplata, odměna apod. nazývá ve smlouvě.
- **Celková částka splatná spotřebitelem** – zahrnuje vše, co spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem, ať už se jedná o splácení jistiny, úroků nebo také poplatků placených jednorázově nebo průběžně.

- **Možnost přečerpání** – je zvláštním druhem spotřebitelského úvěru. Jedná se o výslovné ujednání smluvních stran o zpřístupnění prostředků, které přesahují aktuální zůstatek na platebním účtu. Zákon o spotřebitelském úvěru zná tři kategorie spotřebitelských úvěrů ve formě možnosti přečerpání. První z nich je spotřebitelský úvěr ve formě možnosti přečerpání splatný do jednoho měsíce. Druhou kategorií je spotřebitelský úvěr ve formě možnosti přečerpání splatný na požádání, nebo do tří měsíců. A třetí kategorii představuje spotřebitelský úvěr ve formě možnosti přečerpání, který nespadá do první, ani do druhé kategorie. Na českém finančním trhu je právě tato třetí kategorie nejhojněji využívána a věřiteli je nazývána jako „*kontokorent*” nebo „*povolený debet*”.
- **Referenční úroková sazba** – jedná se o úrokovou sazbu, která se použije jako základ pro výpočet úroku, který má být uplatněn, a která pochází z veřejně přístupného zdroje a kterou mohou strany smlouvy ověřit, ale nemohou ji jakkoliv přímo ovlivnit. V podmínkách České republiky budou typickými referenčními sazbami sazby vyhlášené Českou národní bankou a uveřejňované na jejích webových stránkách (diskontní sazba, lombardní sazba nebo dvoutýdenní repo sazba), anebo ještě častěji úroková sazba PRIBOR (Prague InterBank Offered Rate), tedy pražská mezibankovní nabídková sazba, která představuje úrokovou sazbu, za kterou si banky navzájem poskytují úvěry na českém mezibankovním trhu.
- **Údaj o věřiteli či o zprostředkovateli** - je zejména pro účely poskytování předmluvních informací a označování smluvních stran. V případě fyzické osoby je tím myšleno jeho jméno a příjmení, popřípadě obchodní firma, pokud je zapsaná v obchodním rejstříku a místo podnikání. V případě právnické osoby se jedná o obchodní firmu, nebo název a sídlo.
- **Trvalý nosič dat** – je jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli uchování informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě.
- **Celková výše spotřebitelského úvěru** – celkovou výší spotřebitelského úvěru se rozumí souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici. Neznamená to tedy nutně, že tuto částku spotřebitel od věřitele obdrží. V případě vázaného

spotřebitelského úvěru se dispozice spotřebitele s poskytnutou částkou projeví tak, že ve smlouvě o spotřebitelském úvěru spotřebitel určí, že se má takový finanční obnos poskytnout přímo prodávajícímu.

- **Výpůjční úroková sazba** – úroková sazba musí být vždy uváděna na roční bázi, tedy p. a. (*per annum*) a musí být vyjádřena v procentech.
- **Pevná výpůjční úroková sazba** – je jak jediná výpůjční úroková sazba sjednaná mezi věřitelem a spotřebitelem na celou dobu trvání spotřebitelského úvěru, tak jde o pevnou úrokovou sazbu i v případech, kdy je sjednáno více výpůjčních úrokových sazeb stanovených pro dílčí období výhradně neměnnou konkrétní procentní hodnotou.
- **Tabulka umoření** – spotřebitel má právo kdykoliv během trvání smluvního vztahu na výpis z účtu v podobě tabulky umoření. Cílem je poskytnout spotřebiteli ucelený přehled o jednotlivých splátkách, jaká část jistiny již byla umořena a kolik zbývá zaplatit. (Vacek, 2015, s. 25-48)

Informace v reklamě

Zákon ukládá informační povinnosti týkající se reklamy. Pokud je reklamou nabízen spotřebitelský úvěr nebo jeho zprostředkování včetně jakéhokoliv údaje o nákladech, musí být i zřetelnou formou znázorněn na reprezentativním příkladu v souladu s přílohou č. 1 tohoto zákona. (Vacek, 2015, s. 55)

Předsmluvní informace

Věřitel i případně zprostředkovatel mají ze zákona povinnost poskytnout spotřebiteli informace, které jsou zásadní pro jeho rozhodování v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy. Lhůta pro podání informací není zákonem přesně stanovena, avšak je třeba přihlídnout ke konkrétním okolnostem, aby bylo spotřebiteli umožněno seznámit se s nimi, a poskytnout tím dostatečný prostor k vyhodnocení nakolik budoucí závazek

ovlivní jeho finanční situaci. Tyto informace je třeba poskytnout v listinné podobě, nebo na jiném trvalém nosiči dat. (Vacek, 2015, s. 66-67)

Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

Smlouva o spotřebitelském úvěru vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat přinejmenším všechny informace, které jsou stanoveny v příloze č. 3, zákona o spotřebitelském úvěru. Tyto informace je třeba ve smlouvě formulovat jasným, výstižným a zřetelným způsobem. Jedná se o několik kategorií údajů. Předně údaje o smluvních stranách jsou nezbytnou náležitostí právního jednání jako takového. Údaje o druhu spotřebitelského úvěru, údaje o celkové výši spotřebitelského úvěru, výpůjční úrokové sazbě, výši a četnosti plateb aj. jsou spíše smluvními ujednáními než informacemi jako takovými. Informacemi v užším slova smyslu vyplývajícími ze zákona se rozumí například informace o právu spotřebitele na předčasné splacení nebo odstoupení od smlouvy. (Vacek, 2015, s. 79-80)

Povinnosti věřitele během trvání spotřebitelského úvěru

Věřiteli je dovoleno jednostranně změnit některé parametry spotřebitelského úvěru. Jedná se o změny (zvýšení nebo snížení) výpůjční úrokové sazby, v případě spotřebitelského úvěru ve formě možnosti přečerpání pouze zvýšení výpůjční úrokové sazby nebo jakýchkoli splatných poplatků. Tyto změny musí být spotřebiteli poskytnuty v dostatečném předstihu, aby na takovou změnu stihl zareagovat například získáním spotřebitelského úvěru u jiného věřitele a dosavadní vztah ukončit. Tato lhůta je individuální v závislosti na parametrech původního spotřebitelského úvěru, závažnosti provedené změny, aktuální situaci na trhu, obecně by však tato lhůta neměla být kratší než dva měsíce. (Vacek, 2015, s. 98)

Důsledky porušení informační povinnosti

V případě, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, nemá písemnou formu, neobsahuje informace, které jsou stanoveny v příloze č. 3, tohoto zákona, nebo nebylo alespoň jedno vyhotovení poskytnuto spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat a tato skutečnost bude spotřebitelem uplatňována u věřitele, bude se spotřebitelský úvěr pokládat od počátku za úročený diskontní sazbou platnou v době uzavření této smlouvy a ujednání o jiných poplatcích na spotřebitelském úvěru jsou neplatná. Diskontní sazba je uveřejněná Českou národní bankou. (Vacek, 2015, s. 108)

Posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr

Jedná se o uložení povinnosti věřitele, který musí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to jak před vznikem závazku, tak před jakoukoliv změnou, která by vedla k významnému navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru. Věřitel je povinen na tuto povinnost vynaložit odbornou péči. Posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr je nutno chápat jako činnost, jejímž cílem je zjištění, zda spotřebiteli v závislosti na frekvenci splácení zbyde dostatek finančních prostředků pro jeho osobní, případně domácí rozpočet. Spotřebitel je povinen uvést přesné a pravdivé informace, a to ve vlastním zájmu, aby tak nedošlo k nesprávnému vyhodnocení věřitelem. (Vacek, 2015, s. 114-115)

Osoby, které jsou oprávněny zpracovávat údaje o spotřebitelích za účelem posuzování jejich úvěruschopnosti a oprávněné poskytovat přístup k těmto údajům třetím osobám, je uložena povinnost zajistit nediskriminační přístup k těmto údajům zahraničním osobám – věřitelům se sídlem nebo místem podnikání v jiném členském státě EU. Znamená to poskytnout přístup za stejných podmínek, jaké platí pro věřitele v České republice. V České republice působí výhradně soukromé registry. Například společnost CBCB – Czech Banking Credit Bureau, a.s., provozující bankovní registr klientských informací, známý pod zkratkou BRKI, zájmové sdružení právnických osob CNCB – Czech Non-Banking Credit Bureau, z.s.p.o., provozující nebankovní registr klientských informací, označovaný také zkratkou NRKI a také SOLUS, zájmové sdružení právnických osob, který provozuje jak „negativní“ registr fyzických osob, tak pozitivní. (Vacek, 2015, s. 120-121)

V případě, kdy věřitel při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele využije i vyhledávání v databázi, která je k těmto účelům určená a pokud výsledek takového hledání povede k neposkytnutí úvěru, věřitel je o tomto výsledku povinen spotřebitele informovat a sdělit mu též údaj o použité databázi. (Vacek, 2015, s. 124)

Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr

Roční procentní sazbou nákladů se rozumí celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru. Základem pro výpočet RPSN jsou všechny náklady, které jsou součástí celkových nákladů úvěru pro spotřebitele. Je třeba zohlednit všechny náklady, včetně úroků, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, s výjimkou případných nákladů na služby notáře, které souvisí se spotřebitelským úvěrem. Naopak náklady, které spotřebiteli vznikly a musely být uhrazeny v důsledku neplnění svých smluvních povinností, nejsou součástí nákladů zohledněných při výpočtu RPSN. Základním předpokladem pro výpočet RPSN je skutečnost, že spotřebitelský úvěr bude spotřebitelem řádně a včas splácen a že spotřebitelský úvěr bude trvat dohodnutou dobu. (Vacek, 2015, s. 133-136)

Odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

Jedná se o právo na odstoupení z již uzavřené smlouvy o spotřebitelském úvěru vyplývající ze zákona. Informace o právu na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru a lhůtě, během které může být toto právo vykonáno je povinná a musí být ve smlouvě obsažena. Toto právo by měl spotřebitel i tehdy, pokud by informace ve smlouvě obsažena vůbec nebyla. Lhůta pro odstoupení od smlouvy je stanovena jako čtrnáctidenní a v souladu s § 605 obč. zák. počíná běžet dnem následujícím po uzavření smlouvy. V případě smlouvy o úvěru podle § 2395 obč. zák. okamžikem jejího sjednání a v případě smlouvy o zápůjčce podle § 2390 obč. zák. počíná běžet okamžikem faktického poskytnutí peněžních prostředků spotřebiteli, protože se jedná o tzv. reálný kontrakt. Čtrnáctidenní lhůtu pro odstoupení od smlouvy ze strany spotřebitele není možné zkrátit. Naopak věřiteli nic nebrání dohodnout se spotřebitelem delší lhůtu pro odstoupení, ale v tomto případě se

jedná o právo založené na dohodě obou stran, nikoliv právo vyplývající ze zákona. Odstoupení od smlouvy musí být učiněno v písemné formě nebo na jiném trvalém nosiči dat. Čtrnáctidenní lhůta je zachována i tehdy, je-li její poslední den odstoupení odesláno věřiteli. V případě, že spotřebitel využil svého práva na odstoupení od smlouvy v zákonné lhůtě a už došlo k čerpání spotřebitelského úvěru, je spotřebitel povinen bez zbytečného odkladu vrátit věřiteli poskytnuté peněžní prostředky a zaplatit úroky za dobu, po kterou měl finanční prostředky k dispozici. Pro tyto účely musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat informaci o částce úroku splatné na den. Odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru má i přímý dopad na smlouvy o doplňkových službách, které souvisejí se smlouvou o spotřebitelském úvěru. Okamžikem, kdy spotřebitel uplatní své právo na odstoupení od smlouvy, ze zákona zanikají také smlouvy o doplňkových službách. (Vacek, 2015, s. 144-149)

Výpověď spotřebitelského úvěru

Ukončení smlouvy uzavřené na dobu neurčitou může spotřebitel kdykoliv vypovědět. V případě, že nebyla sjednána žádná výpovědní lhůta, účinky výpovědi nastávají okamžitě doručením projevu vůle věřiteli. Výpověď by měla být podána písemnou formou. V případě, že smlouvu sjednanou na dobu neurčitou vypovídá věřitel, musí dodržet výpovědní lhůtu, která nesmí být kratší než dva měsíce. (Vacek, 2015, s. 154)

Ukončení oprávnění čerpat spotřebitelský úvěr

Věřitel může za určitých okolností u smluv sjednaných na dobu neurčitou ukončit spotřebiteli právo na čerpání úvěru. Důvodem může být například informace o zhoršení schopnosti splácet spotřebitelský úvěr, která je věřiteli známa z dalších činností a služeb poskytovaných spotřebiteli, nebo je tato informace dostupná v databázích, případně v centrální evidenci exekucí. Věřitel musí o tomto opatření vyrozumět spotřebitele předem, a není-li to možné, pak bez zbytečného odkladu, a to v listinné podobě, nebo na jiném trvalém nosiči dat. (Vacek, 2015, s. 155-157)

Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru

Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru je jako smlouva o spotřebitelském úvěru, která je závislá na smlouvě o koupi zboží nebo poskytnutí služby. Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru je určena výhradně k financování koupě určitého zboží nebo poskytnutí určité služby. Nelze tedy část prostředků použít na koupi zboží či poskytnutí služby a část prostředků vyplatit v hotovosti spotřebiteli. Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru automaticky zaniká v případě, že spotřebitel řádně odstoupil od smlouvy o koupi zboží nebo poskytnutí služby, pokud je toto hrazeno spotřebitelským úvěrem. (Vacek, 2015, s. 159-163)

Předčasné splacení spotřebitelského úvěru

Jedním ze základních práv spotřebitele je kdykoliv před uplynutím doby trvání spotřebitelského úvěru jej zcela nebo z části předčasně splatit. K realizaci tohoto úkonu je nutné, aby spotřebitel učinil dvě věci. Věřiteli zaslat peníze a také projevit vůli spotřebitelský úvěr předčasně splatit. Může to být učiněno současně, anebo může spotřebitel toto rozhodnutí avizovat předem. Věřitel má právo na náhradu nutných a objektivně odůvodněných nákladů, které mu vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením. (Vacek, 2015, s. 170-174)

Některá ujednání týkající se zprostředkovatelů

Ustanovení § 17 odst. 1 stanoví povinnost zprostředkovatele uvádět v reklamě a v dokumentaci určené pro spotřebitele rozsah svých oprávnění, zejména že vykonává zprostředkovatelskou činnost pro jednoho, více, či žádného věřitele, a to z důvodu poskytnout spotřebiteli takové informace, aby si mohl učinit představu o tom, jak vykonává svou činnost a z jak široké nabídky úvěrů různých poskytovatelů nabízí spotřebitelské úvěry. Nově bylo vloženo do zákona č. 43/2013 Sb., ustanovení, že zprostředkovatel bude mít vůči spotřebiteli nárok na zaplacení odměny až poté, kdy spotřebitele vyrozumí o výsledku své činnosti. Věřitel tak nemůže až do okamžiku vyrozumění spotřebitele o výsledku zprostředkovatelské činnosti požadovat po spotřebiteli

žádnou zálohu na odměnu, vratnou kauci, nebo náhradu vynaložených či předpokládaných nákladů. Toto vyznění musí být provedeno v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat. (Vacek, 2015, s. 184-186)

Smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru

V případě, že se spotřebitel rozhodne při shánění spotřebitelského úvěru využít služeb zprostředkovatele, který pro něj bude vykonávat zprostředkovatelskou činnost, musí být smlouva, která tento zprostředkovatelský vztah zakládá, uzavřena písemně. Povinnou náležitostí smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru je informace o právu spotřebitele na odstoupení od ní v souladu s § 17b. Dále musí smlouva obsahovat dohodu o odměně zprostředkovatele, pokud ji má spotřebitel platit. To platí pouze v případě, kdy spotřebitel platí odměnu přímo z vlastních prostředků nebo z čerpaného úvěru. (Vacek, 2015, s. 192-193)

Odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru

Stejně jako u spotřebitelského úvěru sjednaného přímo u věřitele, i zde má spotřebitel právo na odstoupení z již uzavřené smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru. Lhůta pro odstoupení je čtrnáctidenní a počíná běžet dnem následujícím po uzavření smlouvy. Odstoupení od této smlouvy musí být učiněno písemnou formou. Podmínkou pro možnost uplatnění práva na odstoupení od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru je skutečnost, že na jejím základě do okamžiku uplatnění tohoto práva spotřebitele nedošlo k uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. (Vacek, 2015, s. 197)

Vyloučení použití směnky nebo šeku

Ke splacení, nebo k zajištění splacení spotřebitelského úvěru se zcela vylučuje použití směnky nebo šeku. Pokud se i navzdory výslovnému zákazu směnka v souvislosti se spotřebitelským úvěrem objeví, nebude taková směnka neplatná, nicméně věřitel či zprostředkovatel odpovídají spotřebiteli za škodu, která mu v souvislosti s takovým

použitím směnky vznikla. Navíc věřiteli i zprostředkovateli hrozí peněžité sankce za správní delikt podle § 20 odst. 1 písm. d), která může dosáhnout až výše 20 mil. Kč. (Vacek, 2015, s. 203)

Zajištění spotřebitelského úvěru

„Zajištění spotřebitelského úvěru nesmí být ve zcela zjevném nepoměru k hodnotě zajišťované pohledávky“. Toto nové ustanovení bylo do zákona vloženo zákonem č. 43/2013 Sb. s účinností od 25. února 2013. Toto ustanovení představuje reakci na praktiky poškozující spotřebitele, kdy věřitelé na dlužnících požadují zajištění ve výši, která bývá ve výrazném nepoměru k hodnotě zajišťované pohledávky. Kritérium „zcela zjevné k nepoměru“ je tím nejpřísnějším kritériem, které se v našem právním řádu pro určení míry nepřiměřenosti objevuje. Tímto se snaží zabránit těm nejvýraznějším excesům na trhu s úvěry. (Vacek, 2015, s. 211)

Použití telefonního čísla s vyšší než běžnou cenou

Toto ustanovení bez výjimky zakazuje při nabízení, sjednávání nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru používání tzv. telefonního čísla pro přístup ke službám s vyjádřenou cenou. Spotřebitel tedy neplatí za hovor s obchodníkem cenu vyšší, než je běžná sazba. (Vacek, 2015, s. 218)

3.7.8 Druhy spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelské úvěry jsou poskytovány v různých více či méně lišících se variantách.

• Z hlediska subjektu, který úvěr poskytuje:

- Přímé spotřebitelské úvěry – jsou poskytovány přímo bankou nebo jinou finanční společností.
- Nepřímé spotřebitelské úvěry – jsou poskytovány prostřednictvím společností, které prodávají zboží nebo služby na spotřebitelský úvěr.

- **Z hlediska způsobu poskytování:**

- Jednorázové spotřebitelské úvěry – jsou poskytovány najednou ve sjednané výši a po splacení úvěru úvěrový vztah končí
- Revolvingové spotřebitelské úvěry – jsou poskytovány ve formě stanoveného úvěrového rámce, ze kterého klient může čerpat prostředky automaticky dle potřeby. Úvěr se splácí průběžně a postupným splácením dochází k uvolnění rámce, do kterého může být úvěr opět čerpán. Úrok se platí pouze ze skutečně čerpaných prostředků.

Revolvingové úvěry jsou obvykle poskytovány ve dvou formách:

- 1) Kontokorentní úvěr – úvěr spojený s běžným účtem
- 2) Úvěrové karty – umožňují klientovi použít kartu k placení zboží nebo služeb, eventuálně k výběru hotovosti a své závazky lze uhradit během stanovené lhůty vymezené smlouvou. Minimální výše měsíční splátky se pohybuje v rozmezí 5 až 10% z čerpané částky. Rovněž bývá stanoveno bezúročné období, během kterého může majitel karty uhradit svůj závazek bezúročně.

- **Z hlediska účelu poskytování spotřebitelského úvěru:**

- Účelové úvěry – jsou poskytovány na financování spotřebních předmětů nebo služeb, hojně využívaných přímo u obchodníka prodávajícího zboží nakupovaného na úvěr.
- Neúčelové úvěry – jsou poskytovány jako jednorázové úvěry na cokoliv, banka nesleduje účel jejich použití.

- **Z hlediska zajištění:**

- Nezajištěné úvěry – jedná se převážně o menší úvěry, nebo úvěry poskytované velmi bonitním klientům.
- Zajištěné úvěry – úvěry, u kterých je splacení zajištěno některým z nástrojů zajištění úvěru. Např. ručení jiné osoby. (Dvořák, 2005, s. 537-539)

3.7.9 Povinnosti věřitele vůči spotřebiteli

Ze zákona musí být spotřebiteli před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr poskytnuty zejména tyto informace:

a) Obecné informace o spotřebitelském úvěru a právech spotřebitele

- informace o jaký druh spotřebitelského úvěru se jedná
- informace o věřiteli, případně zprostředkovateli spotřebitelského úvěru
- informace týkající se práva spotřebitele na bezplatné obdržení kopie návrhu smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr
- informace o době, po kterou je věřitel vázán informacemi poskytnutými před uzavřením smlouvy, ve které se spotřebitelský úvěr sjednává, nebo návrhem na uzavření této smlouvy
- informace o právu spotřebitele na bezplatné a okamžité vyrozumění o výsledku vyhledávání v databázi umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele v případě, že je na základě vyhledávání v databázi žádost o poskytnutí spotřebitelského úvěru zamítnuta, a o údajích o použité databázi

b) Informace o nákladech na spotřebitelský úvěr

- informace o celkové výši a podmínkách čerpání spotřebitelského úvěru
- informace o výpůjční úrokové sazbě, podmínkách, které tuto sazbu upravují
- informace o stanovené úrokové sazbě použitelné v případě opožděných plateb nebo smluvní pokutě v případě prodlení spotřebitele a o veškerých důsledcích, které z prodlení spotřebitele vyplývají
- informace o celkové částce splatné spotřebitelem a roční procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr, která musí být názorně vysvětlena na reprezentativním příkladu s uvedením veškerých předpokladů použitých pro její výpočet
- sdělení případné povinnosti spotřebitele uhradit notáři náklady spojené s uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

- informace o poplatcích za vedení účtu pro případ, že je vedení účtu povinné, dále o veškerých poplatcích, které jsou s vedením spotřebitelského úvěru spojené a o podmínkách, za nichž lze tyto poplatky změnit
- informace o zboží nebo službě a o jejich ceně, která by byla placena bez využití spotřebitelského úvěru, v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za zboží nebo služby a smluv o vázaném úvěru
- informace o výši, počtu a četnosti plateb, které má provést spotřebitel
- informace o případné povinnosti uzavřít smlouvu o doplňkové službě, která souvisí se smlouvou, v níž se sjednává spotřebitelský úvěr, zejména pojištění, je-li povinné pro získání úvěru
- informace o skutečnosti, zda případné použití kapitálu vytvořeného platbami spotřebitele namísto splácení spotřebitelského úvěru povede k celkovému splacení spotřebitelského úvěru
- informace o případném požadovaném zajištění

c) Informace relevantní k ukončení smlouvy o spotřebitelském úvěru

- doba trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru
- poučení o právu na odstoupení od smlouvy
- informace o právu na předčasné doplacení spotřebitelského úvěru, o případném právu věřitele na náhradu vzniklých nákladů a o způsobu jejich stanovení

V případě, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, neobsahuje informace v příslušných přílohách zákona a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, spotřebitelský úvěr se od počátku pokládá za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněnou Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná. (Dohnal, 2011, s. 35-37)

3.7.10 Zákon o spotřebitelském úvěru č. 257/2016 Sb.

Dne 5. 8. 2016 byl ve Sbírce zákonů zveřejněn nový zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, který bude nahrazovat dosavadní zákon č. 145/2010 Sb. Zákon bude účinný od 1. 12. 2016 a trh úvěrů v České republice zažije několik podstatných změn.

Ministerstvo financí chce tímto zákonem řešit závažné a systémové problémy v sektoru nebankovních poskytovatelů a zprostředkovatelů úvěrů. Dojde k významnému zvýšení nároků na nebankovní subjekty poskytující úvěry. Vzhledem k tomu, že živnostenské oprávnění na poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru má v současné době přibližně 60 000 osob, nelze na ně efektivně dohlížet. Proto zákon klade vyšší nároky na odbornost a důvěryhodnost osob zapojených do poskytování a zprostředkování úvěrů.

Zákon č. 257/2016 Sb. se vztahuje:

1. Na všechny úvěry pro spotřebitele – spotřebitelské úvěry, všechny hypotéky, odložené platby, úvěry vázané na koupi zboží, úvěry od stavebních spořitelén apod.
2. Na poskytovatele a zprostředkovatele spotřebních úvěrů.
3. Upravuje povinnosti a práva při poskytování a zprostředkování spotřebitelských úvěrů.

Spotřebitelské úvěry mohou zprostředkovávat samostatní zprostředkovatelé a zprostředkovatelé vázaného spotřebitelského úvěru.

Samostatný zprostředkovatel a zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru musí:

1. Mít oprávnění k činnosti udělené ČNB.
2. Být důvěryhodný, důvěryhodnou není fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzená za majetkovou trestnou činnost nebo jiný úmyslný trestný čin, ohledně jejího majetku bylo vydáno rozhodnutí o úpadku, případně se jí dotýká prohlášení konkurzu či insolvence dle ustanovení § 72 nového zákona o spotřebitelském úvěru. Důvěryhodnost právnických osob je analogická důvěryhodnosti fyzických osob s tím, že podmínku důvěryhodnosti musí splňovat i členové statutárních, dozorčích, či jiných, v zákoně vyjmenovaných orgánů.

3. Být odborně způsobilý, tedy mít maturitu coby zkoušku prokazující všeobecné znalosti a dále odbornou zkoušku prokazující odborné znalosti a dovednosti pro poskytování nebo zprostředkování spotřebitelských úvěrů.
4. Být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou jeho činností na celém území ČR z pojistného plnění dle ustanovení § 21 nového zákona o spotřebitelském úvěru.
5. Uhradit správní poplatek a být zapsán do registru ČNB. (SMS finanční poradenství, a.s., ©2016)

Samostatný zprostředkovatel a zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru musí plnit informační povinnosti dle ustanovení § 93 zákona ode dne účinnosti. Některé povinnosti je povinný plnit až po určité době účinnosti zákona. Do tří měsíců je zprostředkovatel povinen podat žádost o oprávnění k činnosti zprostředkovatele k ČNB a mají být splněny podmínky odborné způsobilosti a důvěryhodnosti pracovníků zprostředkovatele dle § 8 a nastavena pravidla odměňování tak, aby nemotivovala k porušování zákona, a nastavena pravidla pro kontrolu činnosti pracovníků. Zkoušky prokazující odbornou způsobilost jsou pracovníci povinni složit do 24 měsíců od účinnosti zákona a získat maturitu do 42 měsíců. Maturitu nejsou povinni složit ti, kteří po dobu alespoň 5 let poskytovali nebo zprostředkovali spotřebitelský úvěr, nebo se na těchto činnostech podíleli. Zprostředkovatelé musejí být uvedeni ve smlouvě o úvěru, v případě úvěrů na bydlení i výše jejich provize.

Samostatný zprostředkovatel a jeho oprávnění

Samostatným zprostředkovatelem se rozumí ten, kdo je oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele uděleného Českou národní bankou a spotřebitelské úvěry zprostředkovává na základě smlouvy uzavřené v písemné formě s jednou nebo více osobami oprávněnými poskytovat spotřebitelský úvěr, nebo smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru uzavřené se spotřebitelem.

Česká národní banka udělí oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele žadateli, pokud

- a) má sídlo i skutečné sídlo na území České republiky

- b) je důvěryhodný
- c) je odborně způsobilý
- d) není podle tohoto zákona samostatným zprostředkovatelem, vázaným zástupcem nebo zprostředkovatelem vázaného spotřebitelského úvěru
- e) údaje uvedené v žádosti umožňují identifikaci žadatele v příslušném základním registru.

Žádost o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru lze podat pouze elektronicky. Žádost musí obsahovat veškeré náležitosti stanovené tímto zákonem a k žádosti připojí doklady prokazující splnění těchto podmínek. Česká národní banka vydá rozhodnutí do čtyř měsíců ode dne zahájení řízení. V případě, že Česká národní banka žádost vyřídí kladně, zapíše nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru do registru osob oprávněných v oblasti spotřebitelského úvěru k činnostem podle tohoto zákona. Pokud Česká národní banka žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru nevyhoví, žádost zamítne.

Oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru trvá do konce pátého kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl nebankovní poskytovatel zapsán do registru. Zaplacením správního poplatku se oprávnění prodlužuje vždy o dalších 60 měsíců.

Oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele zaniká zánikem právnické osoby, oznámením o ukončení činnosti, uplynutím doby trvání, nebo odnětím podle § 146. (§ 17 až § 22, zák. č. 257/2016 Sb.)

Vázaný zástupce a jeho oprávnění

Vázaným zástupcem se pro účely tohoto zákona rozumí ten, kdo je oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě zápisu vázaného zástupce do registru. Vázaný zástupce zprostředkovává spotřebitelský úvěr výhradně pro jednoho zastoupeného na základě smlouvy uzavřené v písemné formě. (§ 27, zák. č. 257/2016 Sb.)

Česká národní banka vázaného zástupce zapíše do registru pokud

- a) ten, kdo hodlá provozovat činnost vázaného zástupce, není podle tohoto zákona samostatným zprostředkovatelem, vázaným zástupcem nebo zprostředkovatelem vázaného spotřebitelského úvěru a
- b) údaje uvedené v oznámení umožňují identifikaci osob uvedených v oznámení v příslušném základním registru. (§ 29, odst. 1, zák. č. 257/2016 Sb.)

Oprávnění k činnosti vázaného zástupce vzniká zápisem do registru. Trvá do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl proveden zápis do registru. Zaplacením správního poplatku se oprávnění vždy prodlužuje o dalších 12 měsíců. (§ 32, zák. č. 257/2016 Sb.)

Oprávnění k činnosti vázaného zástupce zaniká:

- a) smrtí fyzické osoby
- b) zánikem právnické osoby
- c) oznámením o ukončení činnosti vázaného zástupce
- d) zánikem závazku podle § 27 odst. 2 mezi vázaným zástupcem a zastoupeným
- e) zánikem oprávnění k činnosti zastoupeného podle tohoto zákona.
- f) Uplynutím doby trvání oprávnění, nedojde-li k prodloužení oprávnění podle § 32 odst. 4, nebo
- g) odnětím (§ 146). (§ 33, zák. č. 257/2016 Sb.)

Hypoteční úvěry nový zákon o spotřebitelském úvěru definuje jako spotřebitelský úvěr na bydlení:

- a) zajištěný nemovitou věcí nebo věcným právem k nemovité věci
- b) účelově určený k:
 - nabytí, vypořádání nebo zachování práv k nemovité věci nebo součásti nemovité věci
 - výstavbě nemovité věci nebo součásti nemovité věci

- úhradě za převod družstevního podílu v bytovém družstvu nebo nabytí účasti v jiné právnické osobě za účelem získání práva užívání bytu nebo rodinného domu
 - změně stavby podle stavebního zákona nebo jejímu připojení k veřejným sítím
 - úhradě nákladů spojených se získáním peněžité zápůjčky, úvěru nebo jiné obdobné finanční služby s účelem uvedeným v bodech 1 až 4
 - splacení úvěru, peněžité zápůjčky nebo jiné finanční služby poskytnuté k účelům uvedených v bodech 1 až 6, nebo
- c) poskytnutý stavební spořitelnou podle zákona upravujícího stavební spoření. (SMS finanční poradenství, ©2016)

Jedna z hlavních změn týkající se hypoték, bude možnost splatit až pětadvacet procent hypotéky každý rok bez jakékoli sankce i mimo termín fixace. Toto pravidlo bude platit pro všechny nové hypotéky uzavřené od data účinnosti tohoto zákona. Na hypotéky uzavřené dříve se začne vztahovat, až uplyne lhůta jejich fixace. Výhodnější bude i splacení celé hypotéky naráz. V současné době se poplatek za předčasné splacení pohybuje kolem pěti procent ze zbylé částky za každý rok do konce fixace, nově si budou banky moci náúčtovat pouze účelně vynaložené náklady. (Peníze.cz, ©2000 - 2016)

Nový zákon o spotřebitelském úvěru zpřísní podmínky pro poskytování nebankovních půjček, čímž by mělo dojít k podstatnému snížení nepoctivých poskytovatelů úvěrů. Zákon také klade velký důraz na odpovědnost poskytovatelů úvěrů. Ti budou muset prověřovat schopnost splácet u jejich klientů ještě lépe než doposud. V případě nedostatečného prověření klienta může být smlouva o úvěru prohlášena za neplatnou a spotřebitel nebude muset platit úroky, již zaplacené úroky dostane zpět a zbývající jistinu by splácel podle svých možností.

Otázkou však zůstává, zda občané, kteří nevyhoví požadavkům potřebných k získání úvěru, nebudou uspokojovat svoji poptávku mimo regulovaný trh, nebo naopak budou uplatňovat své právo prohlásit smlouvu o úvěru za neplatnou z důvodu nedostatečného prověření ze strany finanční instituce a tím získat bezúročnou půjčku.

4 Analytická část

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na popis úvěrových produktů, které jsou v současnosti nabízeny na trhu vybranými zástupci pro bankovní a nebankovní sektor. Jako zástupce bankovního sektoru byla vybrána ČSOB, a.s. zastoupená její divizí Poštovní spořitelnou, která nabízí své služby prostřednictvím poboček české pošty a finančních center Era a je tak pro obyvatele české republiky nejdostupnější. Zástupcem nebankovního sektoru byla vybrána společnost Provident Financial, s.r.o., která je mezi poskytovateli drobných půjček největší na trhu.

Komparace úvěrových produktů bankovního a nebankovního sektoru povede ke zjištění finančních rozdílů mezi nimi a jaké výhody a nevýhody s sebou oba sektory přinášejí.

Nedílnou součástí výzkumu bude dotazníkové šetření zaměřené na zjištění, zda obyvatelé české republiky úvěry využívají, jaký typ úvěrů je preferován, k jakému účelu jsou úvěry použity nejčastěji a jaké mají klienti s využitím úvěru zkušenosti.

Prostřednictvím osobního dotazování se zaměstnanci vybraných společností budou získány jejich postřehy z praxe spojené s nabídkou a uzavíráním úvěrů a doporučení, která by přispěla k vyšší atraktivitě nabízených úvěrových produktů.

Cílem praktické části práce bude posouzení, který sektor je klienty více preferován, s čím jsou klienti nespokojeni a jaké změny by uvítali. Na základě provedených kvalitativních a kvantitativních metod šetření bude navržen inovativní produkt pro bankovní i nebankovní sektor, který by svými parametry odpovídal potřebám klienta.

4.1 ČSOB, Era, Poštovní spořitelna

Československá obchodní banka, a.s. je dceřinou společností KBC Bank NV a působí jako univerzální banka v České republice. Založena byla v roce 1964 a sloužila pro poskytování služeb v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací s působností na československém trhu. V červnu 1999 byla privatizována a stala se tak majoritním vlastníkem belgické KBC Bank. V červnu 2000 ČSOB převzala Investiční a poštovní banku.

ČSOB poskytuje své služby fyzickým osobám, malým a středním podnikům, korporátním a institucionálním klientům. V retailovém bankovníctví v ČR působí banka pod základními obchodními značkami – ČSOB (pobočky), Era (finanční centra) a Poštovní spořitelna (obchodní místa České pošty)

Era je obchodní značkou Československé obchodní banky, a.s., jejíž služby v současné době využívá více než dva miliony klientů. ČSOB patří nejširší síť obchodních míst v České republice díky Era finančním centrům a přepážkám Poštovní spořitelny na každé poště. (ČSOB, ©2016)

Úvěrové produkty dostupné na České poště

Pro fyzické osoby:

- a) Era kontokorent
- b) Era kreditka
- c) Poštovní půjčka
- d) Poštovní sjednocená půjčka
- e) Poštovní půjčka na bydlení
- f) Hypoteční úvěry

Era kontokorent

Komu je produkt určen:

Plně svéprávným fyzickým osobám – majitelům Osobního/Online účtu.

Popis produktu:

- Kontokorent (dále jen KTK) je neúčelový úvěr, poskytovaný na dobu neurčitou.
- Používá se jako finanční rezerva dostupná kdykoli.
- Banka poskytuje limity v rozmezí 2 000 až 250 000 Kč. Na české poště do 150 000 Kč.

- KTK je poskytován bez doložení příjmů na základě předschváleného limitu nebo formou Startovacího limitu, v ostatních případech s doložením příjmů.

Pravidla pro kontokorent:

- Zajistit každý měsíc obrat na osobním účtu, ke kterému je KTK navázán, ve výši minimálně 50 % poskytnutého limitu KTK.

- Splatit vyčerpanou částku 1 x za 6 měsíců.

- Čerpání i splácení úvěru probíhá automaticky dle výběrů/vkladů na účet.

- K Online účtu je KTK zdarma, k Osobnímu účtu je KTK zpoplatněn dle Sazebníku Poštovní spořitelny.

- Úroky se platí pouze z čerpané části úvěru.

Podmínky pro zřízení:

- Plně svéprávná fyzická osoba, není nezaměstnaná a uvede alespoň jeden platný telefonický kontakt.

- Má zřízen nebo si zřídí Era osobní/online účet.

- Klient může mít zřízen pouze 1 KTK v rámci ČSOB/PS.

Žadatel předkládá:

- Občan ČR občanský průkaz + další doklad totožnosti (cizinci 2 platné doklady totožnosti).

- Potvrzení o výši příjmu (je-li třeba).

Tabulka č. 1: Přehled vybraných poplatků kontokorentu

Kontokorent	Osobní účet	Online účet
Zřízení, zrušení	zdarma	zdarma
Poplatek za služby spojené s KTK	19 Kč	zdarma
Změna úvěrového limitu	zdarma	zdarma
Poplatek za restrukturalizaci a změnu smluvní dokumentace	500 Kč	500 Kč
Úroková sazba	17,90 %	17,90 %
Platnost údajů k 30. 6. 2016		

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Era kreditka (verze 11/15)

Komu je produkt určen:

- Plně svéprávným fyzickým osobám pro nepodnikatelské účely.

Popis produktu:

- Kreditní karta (dále jen KK) je mezinárodní embosovaná karta, kterou klient opakovaně čerpá úvěrový limit (5 000 – 250 000 Kč, na České poště pouze do limitu 150 000 Kč).

- Lze ji například použít k:

- a) Platbám u obchodníků/na internetu (bezkontaktní platby – do 500 Kč bez zadání PIN)
- b) Výběrům v bankomatech, na české poště a na přepážkách bank v ČR i v zahraničí
- c) CashBack – výběr hotovosti při platbě kartou v obchodech (např. COOP, Albert)
- d) Dobíjení kreditu mobilního telefonu
- e) Platbám operátora Vodafone prostřednictvím bankomatu ČSOB

- Platnost plastu KK je 5 let, poté následuje automatická obnova.

- Splácení limitu si klient volí sám, a to buď:
 - 1) Vše, co za dané období vyčerpal, a pak čerpá peníze bez úroku – využil bezúročné období
 - 2) Povinnou minimální splátku (5 % z vyčerpané částky, min. 500 Kč)
 - 3) Jakoukoliv jinou částku mezi povinnou a plnou splátkou.
- Lze si také zvolit službu Automatická plná splátka (zpoplatněna)
- Splácení lze provádět bezhotovostně, hotovostně (vkladem na České poště)

Podmínky pro zřízení:

- Plně svéprávná fyzická osoba, není nezaměstnaná a uvede alespoň 1 platný telefonický kontakt.
- Je majitelem běžného korunového účtu v kterékoliv bance v ČR.

Žadatel předkládá:

- Občané ČR občanský průkaz + druhý doklad totožnosti (cizinci dva platné doklady totožnosti).
- Potvrzení o výši příjmu (je-li třeba).

Tabulka č. 2: Přehled vybraných poplatků Era kreditky

Operace kreditní kartou	Poplatek
Poplatek za služby spojený s kreditní kartou	30 Kč/měsíc
Měsíční výpis elektronicky	zdarma
Výběr z bankomatu ČSOB v ČR a SR	50 Kč
Výběr hotovosti kreditní kartou na České poště	70 Kč
Automatická plná splátka úvěru	20 Kč/měsíc
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Tabulka č. 3: Úročení kreditní karty

Kreditní karta	p. a.
Čerpání úvěru	21,90 %
Kreditní úroková sazba	0,00 %
Úrok z prodlení	REPO +8 %
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Poštovní půjčka (verze 04/16)

Komu je produkt určen:

• Plně svéprávným fyzickým osobám i fyzickým osobám podnikající na financování jejich osobních potřeb.

Popis produktu:

- Neúčelový (spotřebitelský) úvěr – klient bance nedokládá použití prostředků.
- Výše půjčky: 20 000 až 800 000 Kč. Bez zajištění se poskytují půjčky až do výše 800 000 Kč.
- Doba splatnosti: 12 měsíců až 7 let ve standardním procesu, až 8 let pro vybrané předschválené klienty.
- Roční úroková sazba pevná po celou dobu splácení, pásmové úročení (čím vyšší částka, tím výhodnější úroková sazba).
- Poskytování půjčky je vázáno na existenci osobního účtu v Poštovní spořitelně nebo ČSOB.
- Podání žádosti, poskytnutí a správa úvěru je bez poplatků. Možnost snížení, zvýšení, odklad splátek i předčasné splacení půjčky je zdarma.
- K půjčce si lze sjednat pojištění schopnosti splácet (bez zkoumání zdravotního stavu):
 - a) Základní pojištění pro případ úmrtí nebo invalidity.

- b) Standardní pojištění pro případ úmrtí, invalidity, dlouhodobé pracovní neschopnosti.
- c) Rozšířené pojištění pro případ úmrtí, invalidity, dlouhodobé pracovní neschopnosti nebo ztráty zaměstnání.

- Je-li žadatel ženatý/vdaná, spolužadatelem může být pouze manžel/manželka. Při úvěru nad 300 000 Kč spolupodepisuje žádost manžel/manželka.

Podmínky pro zřízení:

- Plně svéprávná fyzická osoba.
- Má zřízen osobní účet v Poštovní spořitelně/ČSOB.
- Má dostatečný příjem na splácení půjčky (případně se spolužadatelem).
- Žadatel není nezaměstnaný a uvede nejméně jeden platný telefonický kontakt.
- Je kladně vyhodnocen v systému banky.

Žadatel předkládá:

- Občané ČR občanský průkaz + další doklad totožnosti (cizinci 2 platné doklady totožnosti).
- Potvrzení o výši příjmu (je-li třeba)
- Žádá-li o půjčku nad 300 000 Kč žadatel s rozděleným společným jměním manželů (SJM), doloží doklad o rozdělení SJM.
- Doložení příjmů:
 - a) Potvrzení o příjmu za poslední 3 měsíce (nemusí dokládat, pokud si posílá mzdu na účet v ČSOB minimálně 3 měsíce, pokud má předschválený limit nebo žádá o startovací limit).
 - b) Kopie daňového přiznání + doklad o zaplacení daně, popř. potvrzení na straně, kde je vyznačena daňová povinnost.
 - c) Potvrzení o příjmu za poslední 3 měsíce + poslední výpis z účtu, kam je příjem zasílán.

- d) Doklad o přiznání důchodu nebo dávky nebo potvrzení o příjmu za poslední 3 měsíce + zaplacený aktuální doklad o platbách domácnosti (SIPO, telefon) + 3 poslední zaměstnavatelem potvrzené výplatní pásky.

Tabulka č. 4: Přehled vybraných poplatků Poštovní půjčky

Poštovní půjčka	Poplatek
Zpracování úvěru	zdarma
Úhrada nákladů spojených s mimořádnou splátkou	zdarma
Změny nad rámec stanovených smluvních podmínek včetně restrukturalizace úvěru, zvýšení, snížení nebo odklad splátky	500 Kč
Upomínka/výzva k uhrazení dlužné částky	300/500 Kč
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Poštovní sjednocená půjčka (verze 04/16)

Komu je produkt určen:

- Plně svéprávným fyzickým osobám i fyzickým osobám podnikající na financování jejich osobních potřeb. Půjčka je vhodná zejména pro klienty, kteří mají více půjček a chtějí ušetřit na splátkách a poplatcích nebo si chtějí zřehlednit splácení svých půjček.

Popis produktu:

- Půjčka určena ke sloučení několika úvěrů klienta do jediné půjčky. Sloučit lze všechny typy úvěrů (např. na auto, leasing, hypotéku, ze stavebního spoření, s ručitelem,...), kreditní karty, kontokorenty, splátkové karty i úvěry na zboží poskytnuté přímo v obchodě (nábytek, elektronika atd.) poskytnuté bankami i nebankovními společnostmi, které jsou řádně splácené.

Předčasné splácení stávajících úvěrů za klienta zajistí banka. Klient ušetří na splátkách i poplatcích, zřehlední si splácení svých půjček a ještě získá peníze navíc k libovolnému použití.

- Výše půjčky: 50 000 až 800 000 Kč. Bez zajištění se poskytují půjčky až do výše 800 000 Kč.
- Roční úroková sazba pevná po celou dobu splácení (výslednou úrokovou sazbu sdělí banka po vyhodnocení žádosti o úvěr).
- K půjčce si lze sjednat pojištění schopnosti splácet stejné jako u Poštovní půjčky. Stejně tak je poskytování půjčky vázáno na existenci osobního účtu v Poštovní spořitelně nebo ČSOB. Manžel/manželka spolupodepisuje žádost o úvěr až nad 300 000 Kč a také pouze manžel nebo manželka může být spolužadatelem v případě, že je klient ženatý/vdaná.
- O půjčku je možné požádat na Finančních centrech nebo na poštách se Specializovanou bankovní přepážkou.

Podmínky pro zřízení:

- Plně svéprávná fyzická osoba.
- Má zřízen osobní účet v Poštovní spořitelně/ČSOB.
- Úvěry určené ke konsolidaci řádně splácí a doloží k nim dokumenty.
- Má dostatečný příjem na splácení půjčky (příp. se spolužadatelem).
- Není nezaměstnaný a uvede nejméně jeden platný telefonický kontakt.
- Je kladně vyhodnocen v systému banky.

Žadatel předkládá:

- Občané ČR občanský průkaz + další doklad totožnosti (cizinci 2 doklady totožnosti).
- Potvrzení o výši příjmu (je-li třeba).
- Dokumenty ke stávajícím úvěrům v jiných institucích (k půjčkám smlouva + poslední výpis, k revolvingovým jen poslední výpis)
- Žádá-li o půjčku nad 300 000 Kč žadatel s rozděleným společným jměním manželů, doloží doklad o rozdělení SJM.

- Doložení příjmů je stejné, jako je tomu u Poštovní půjčky.

Tabulka č. 5: Přehled vybraných poplatků Poštovní sjednocené půjčky

Poštovní sjednocená půjčka	Poplatek
Zpracování úvěru	zdarma
Úhrada nákladů spojených s mimořádnou splátkou úvěru	zdarma
Změny nad rámec stanovených smluvních podmínek včetně restrukturalizace úvěru, zvýšení, snížení, nebo odklad splátky	500 Kč
Upomínka/výzva k uhrazení dlužné částky	300/500 Kč
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Poštovní půjčka na bydlení (verze 04/16)

Komu je produkt určen:

- Plně svéprávným fyzickým osobám a fyzickým osobám podnikajícím na financování jejich potřeb spojených s bydlením.

Popis produktu:

- Určen pro účely:
 - a) Koupě, rekonstrukce a modernizace domu/bytu/rekreačního objektu, včetně odkoupení obecního nebo družstevního bytu a předplacení nájmu u obecních bytů.
 - b) Nákup mobilního domu (pokud má klient pozemek s inženýrskými sítěmi).
 - c) Výstavby, změny stavby domu/bytu, zasíťování pozemku, výstavba garáže, úprava okolí domu.
 - d) Koupě vybavení bytu, např. nábytek, sedací souprava, velké bílé spotřebiče
 - e) Možnost financování jiných potřeb klienta spojených s bydlením, např. družstevní bydlení nebo majetková vypořádání.

- Výše půjčky: 70 000 až 1 000 000 Kč. Bez zajištění se poskytují půjčky až do výše 1 000 000 Kč.
- Doba splatnosti: 12 měsíců až 12 let.
- Čerpání jednorázově na osobní účet v Poštovní spořitelně/ČSOB.
- Doložení účelu do šesti měsíců, při nedoložení je klientovi navýšena úroková sazba o 3 % p. a.
- Úroková sazba je pevná po celou dobu splácení. Pásmové úročení (čím vyšší částka, tím výhodnější úroková sazba)
- K půjčce si lze sjednat pojištění schopnosti splácet stejně jako je tomu u Poštovní půjčky a Poštovní sjednocené půjčky.

Podmínky pro zřízení:

- Plně svéprávná fyzická osoba.
- Má zřízen nebo si zřídí Osobní účet v Poštovní spořitelně.
- Má dostatečný příjem na splácení úvěru (příp. se spolužadatelem).
- Žadatel není nezaměstnaný a uvede nejméně jeden platný telefonický kontakt.
- Je kladně vyhodnocen v systému banky.

Žadatel předkládá:

- Občané ČR občanský průkaz + další doklad totožnosti (cizinci 2 platné doklady totožnosti).
- Potvrzení o výši příjmu (je-li třeba).
- Žádá-li o půjčku nad 300 000 Kč žadatel s rozděleným společným jměním manželů, doloží doklad o rozdělení SJM.
- Doložení příjmů: viz Poštovní půjčka.

Tabulka č. 6: Přehled vybraných poplatků Poštovní půjčky na bydlení

Poštovní půjčka na bydlení	Poplatek
Zpracování úvěru	zdarma
Úhrada nákladů spojených s mimořádnou splátkou úvěru	zdarma
Změny nad rámec stanovených smluvních podmínek včetně restrukturalizace úvěru, zvýšení, snížení nebo odkladu splátky	500 Kč
Upomínka/výzva k uhrazení dlužné částky	300/500 Kč
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Hypoteční úvěry (verze 11/13)

Komu je produkt určen:

- Fyzickým osobám občanům na financování jejich potřeb spojených s bydlením.

Popis produktu:

Era hypotéka (HÚ) – je účelová hypotéka na bydlení, určena například pro účely:

- a) Koupě bytu v osobním vlastnictví.
- b) Koupě rodinného domu (po kolaudaci).
- c) Koupě rekreačního objektu pro individuální rekreaci.

Americká hypotéka (NHÚ) – banka nesleduje účel čerpání. Americká hypotéka podléhá Zákonu o spotřebitelském úvěru a vztahují se tak na ni povinnosti, které tento zákon ukládá. Mezi nejdůležitější patří: právo klienta na předšmluvní informace a možnost klienta odstoupit do 14 dnů od podpisu smlouvy o úvěru.

- Poskytování úvěru je vždy vázáno na existenci Era osobního účtu nebo jiného osobního účtu vedeného u Poštovní spořitelny/ČSOB.

- Hypotéka musí být vždy zajištěna nemovitostí na území ČR, musí být pojištěna a nesmí být zatížena zástavním právem.

- Výše úvěru:

- a) HÚ: min. 200 000 Kč; max. 70 %, 85 %, 100 % hodnoty nemovitosti stanovené odhadem a bankou.
- b) NHÚ: min. 200 000 Kč; max. 5 000 000 Kč (do 70 % hodnoty nemovitosti)

Doba splatnosti:

- c) HÚ 70 = 5 – 40 let, HÚ 85 a HÚ 100 = 5 – 30 let.
- d) NHÚ = 3 – 20 let.

- Za zpracování interního odhadu hypotéky je vybírán poplatek dle platného Sazebníku. Externí odhad si vyřizuje klient sám u doporučeného externího odhadce. Může být účtován poplatek za vedení úvěru.

- Roční úroková sazba je stanovena individuálně (podle konkrétního obchodního případu). Klient má možnost zvolit si dobu fixace úrokové sazby.

- Čerpání se uskutečňuje vždy jednorázové, po splnění bankou daných podmínek uvedených v úvěrové smlouvě. U Era hypotéky na účet prodávajícího, u NHÚ na Era osobní účet nebo na jiný klientem určený účet.

- Předčasné splacení části nebo celého úvěru lze provést, a to za podmínek stanovených bankou.

Jaké musí žadatel splňovat podmínky:

- Fyzická osoba – občan starší 18-ti let a produktivní věk po celou dobu splatnosti (max. 70 let v době splatnosti úvěru nejstaršího účastníka).

- Má zřízen nebo si zřídí Era osobní účet nebo jiný osobní účet u ČSOB před podáním žádosti o hypotéku.

- Alespoň jeden ze žadatelů musí být vlastníkem nebo nabýt vlastnické právo k nemovitosti, která je objektem úvěru (nemusí být splněno v případě rodičů a dětí, mimo HÚ 100).

- Mohou žádat max. 4 osoby z max. 2 domácností.

- Má dostatečný příjem na splácení úvěru.

- Je kladně vyhodnocen v systému banky.

Co musí žadatel předložit:

- Vyplněnou žádost o poskytnutí hypotečního úvěru (vyplněnou prostřednictvím modelové hypotéky).
- Dva doklady totožnosti.
- Potvrzení zaměstnavatele o výši pracovního příjmu nebo přiznání k dani z příjmů za poslední dvě zdaňovací období (včetně všech příloh) a doklad o zaplacení daně (výpis z účtu, stvrzenka z pokladny FÚ) nebo doložení ostatních příjmů (např. příjmů z pronájmů, dávek, apod.) nebo smlouva o budoucí kupní smlouvě nebo kupní smlouva (stačí nepodepsaný návrh).
- Ostatní podklady budou vyžadovány v průběhu jednání. O nutnosti předložení těchto podkladů informuje banka. (ČSOB, ©2016)

Tabulka č. 7: Přehled vybraných poplatků Hypotečního úvěru - příprava

Příprava úvěru	Poplatek
Garance úrokové sazby po dobu 30 dnů	zdarma
Bytová jednotka – expresní ocenění bytu	zdarma
Bytová jednotka – s elektronickými podklady klienta	1900 Kč
Bytová jednotka, nebytový prostor – standardní ocenění	3700 Kč
Rodinný dům nebo objekt pro individuální rekreaci (včetně pozemků) a samostatný pozemek	4700 Kč
Ostatní typy nemovitostí	6000 Kč
Zpracování žádosti o přípravu návrhu smlouvy o úvěr	3900 Kč
Refinancování úvěru	zdarma
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

Tabulka č. 8: Přehled vybraných poplatků Hypotečního úvěru - správa

Správa úvěru	Poplatek
Změna předmětu zajištění nemovitosti provedená dodatkem ke Smlouvě	5000 Kč
Ostatní změny provedené dodatkem ke Smlouvě nebo dohodou	3000 Kč
Změna provedená oznámením banky	500 Kč
Zaslání oznámení banky při změně úrokových podmínek úvěru	zdarma
Vedení a správa úvěru	150 Kč
Vedení a správa hypotečního úvěru s možností mimořádné splátky jistiny v průběhu fixace	250 Kč
Prioritní platba	400 Kč / položka
Pohyb na běžném účtu (mimo klientů hradících splátky úvěru inkasem z účtu vedeného v ČSOB vč. Úctů Era)	5 Kč
Zaslání výpisů v elektronické podobě	zdarma
Zaslání výpisu poštou	30 Kč
Potvrzení o výši zaplacených úroků	100 Kč (včetně DPH)
Platnost údajů k 30. 6. 2016	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Sazebníku Poštovní spořitelny

4.2 Provident Financial

Provident Financial (dále také jen Provident), je britská finanční společnost poskytující spotřebitelské půjčky, dceřiná firma International Personal Finance. Společnost Provident Financial založil Sir Joshua A. Waddilove v roce 1880 a v anglickém Bradfordu uvedl na trh nový produkt, který nesl název „Šek od Providentu“. Akcie společnosti Provident Financial byly přijaty k obchodování na londýnské burze v roce 1962.

Do roku 1997 Provident podnikal dosud pouze ve Velké Británii a v Irsku. Tento rok vzniká i mezinárodní skupina, včetně pobočky v České republice pod jménem Provident Financial s.r.o. V roce 2006 se oddělila mezinárodní divize od britského Providentu a vznikla mezinárodní skupina International Personal Finance, která působí mimo britské ostrovy. V roce 2007 vstupuje na londýnskou burzu cenných papírů.

V současné době Provident působí již ve 13 zemích, a to v České republice, Polsku, Maďarsku, Slovensku, Mexiku, Rumunsku, Litvě, Bulharsku, Španělsku, Finsku, Estonsku, Lotyšsku, Austrálii a ve Velké Británii je pouze centrála.

Půjčky Provident

Komu je produkt určen:

- Plně svéprávným fyzickým osobám i fyzickým osobám podnikajícím na financování jejich osobních potřeb.

Popis produktů:

Zelená v hotovosti – rychlá půjčka – peníze ihned při podpisu smlouvy

- Výše půjčky: 6 000 Kč až 90 000 Kč
- Doba splatnosti: 12, 18 a 24 měsíců nebo 45, 60, a 100 týdnů.

Modrá na účet – půjčka peněz, připsaná na účet nejpozději do 3 pracovních dnů

- Výše půjčky: 10 000 Kč až 130 000 Kč
- Doba splatnosti: 12 nebo 24 měsíců

Půjčka je bez ručitele ani jiného zajištění. Poskytuje se bezhotovostně nebo v hotovostní formě. V bezhotovostní formě jsou peněžní prostředky připsány na účet do 3 pracovních dnů od podepsání smlouvy. V hotovostním režimu může klient získat peněžní prostředky v ten samý den, kdy o půjčku zažádal. Obě varianty nabízejí možnost odložení splátek. Počet odložených splátek je nastaven podle doby splatnosti, jak je uvedeno v tabulce č. 9. V případě sjednaného bezhotovostního režimu plnění smlouvy se splátka celkové dlužné částky považuje za zaplacenou okamžikem jejího připsání na účet Providentu a jednotlivé splátky musí být identifikovány variabilním a specifickým symbolem uvedenými ve smlouvě. V případě sjednaného hotovostního režimu splátek se zákazník zavazuje platit splátky v hotovosti k rukám oprávněného zástupce Providentu, a to v místě bydliště zákazníka. O každé splátce celkové dlužné částky je oprávněným zástupcem Providentu proveden záznam v „Kartě splátek“, případně je zákazníkovi vystaveno písemné potvrzení této splátky.

Žadatel předkládá:

- Občané ČR - občanský průkaz (cizinci platný doklad totožnosti)
- Doložení příjmů za poslední 3 měsíce (výplatní pásky, výpisy z účtu,..)
- Doložení výdajů, např.: nájem, telefon, inkaso,... (útržky, výpis z účtu apod.)
- Platný telefonický kontakt.
- Platný telefonický kontakt do zaměstnání (pokud je klient zaměstnán).
- Platný telefonický kontakt na jakoukoli osobu blízkou. (Provident Financial, ©2015)

Tabulka č. 9: Přehled odložených splátek

Týdenní splácení		Měsíční splácení	
45 týdnů	4 odložené splátky	12 měsíců	1 odložená splátka
60 týdnů	6 odložených splátek	18 měsíců	2 odložené splátky
100 týdnů	10 odložených splátek	24 měsíců	2 odložené splátky
Platnost údajů k 10. 11. 2016			

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů uvedených ve Smlouvě o zápůjčce

Tabulka č. 10: Přehled RPSN a p. a. půjčky Zelená v hotovosti – týdenní splácení

Počet splátek (v týdnech)	RPSN podle výše úvěru	p. a.
45	273,84 % až 319,14 %	29,00 %
60	221,31 % až 242,56 %	28,00 %
100	133,22 % až 140,49 %	22,00 %
Platnost údajů k 10. 11. 2016		

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů uvedených ve Smlouvě o zápůjčce

Tabulka č. 11: Přehled RPSN a p. a. půjčky Zelená v hotovosti – měsíční splácení

Počet splátek (v měsících)	RPSN podle výše úvěru	p. a.
12	166,77 % až 193,75 %	28,60 %
18	106,18 % až 116,68 %	17,35 %
24	83,82 % až 89,36 %	19,20 %
Platnost údajů k 10. 11. 2016		

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů uvedených ve Smlouvě o zápůjčce

Tabulka č. 12: Přehled RPSN a p. a. půjčky Modrá na účet

Počet splátek v měsících	RPSN podle výše úvěru	p. a.
12	65,06 % až 75,90 %	27,80 %
24	47,84 % až 50,08 %	23,00 %
36	37,69 % až 38,59 %	18,00 %
Platnost údajů k 10. 11. 2016		

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů uvedených ve Smlouvě o zápůjčce

4.3 Komparace vybraného produktu

V tabulce č. 13 je provedena komparace úvěru ve výši 50 000,- Kč, který je poskytován Poštovní spořitelnou i Providentem za téměř stejných podmínek. Výhodou Providentu je možnost sjednání úvěru prostřednictvím obchodního zástupce v místě bydliště zájemce o úvěr a připsání finančních prostředků maximálně do tří pracovních dnů na účet klienta. Poštovní spořitelna připíše finanční prostředky do pěti pracovních dnů, ale úvěr poskytuje za výrazně nižší úrokovou sazbu a RPSN a navíc klient, který si nechává zasílat výplatu na účet Poštovní spořitelny, nemusí k žádosti o úvěr nic dokládat. V případě, že žadatel není klientem Poštovní spořitelny, musí doložit potvrzení o výši příjmu za poslední tři měsíce a po kladném vyhodnocení žádosti o úvěr je podmínkou zřízení osobního účtu u této banky. Rozdíl celkové dlužné částky úvěru ve výši 50 000,- Kč se splatností 12 měsíců činí mezi bankovním a nebankovním sektorem 5 287,- Kč.

Tabulka č. 13: Porovnání úvěru v bankovním a nebankovním sektoru

	Poštovní spořitelna	Provident
Výše úvěru v Kč	50 000	50 000
Měsíční splátka v Kč	4 419	4 860
Úroková sazba	10,90 %	18,20 %
RPSN	11,50 %	33,71 %
Celková dlužná částka v Kč	53 028	58 315
Platnost údajů k 10. 11. 2016		

Zdroj: vlastní zpracování

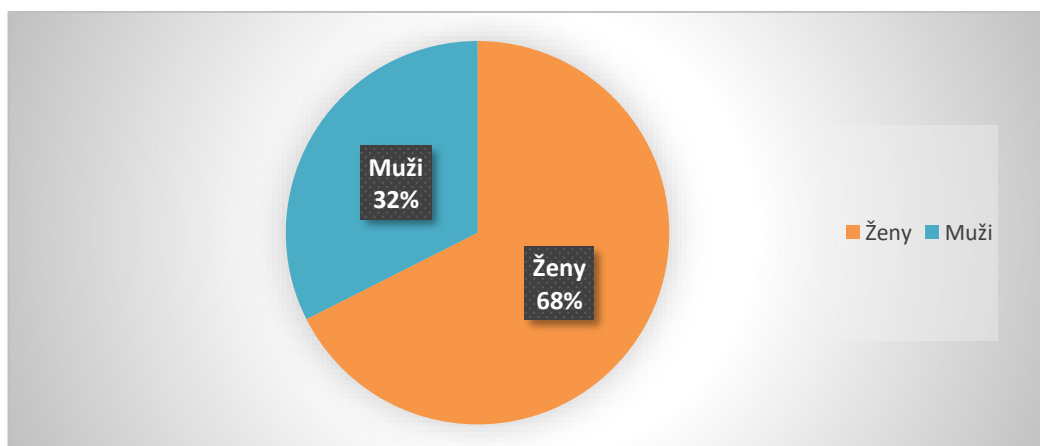
4.4 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření probíhalo ve dnech 27. 9. 2016 až 12. 10. 2016 prostřednictvím online dotazníku umístěném na webových stránkách vyplnto.cz. Na předložené dotazníkové šetření odpovědělo celkem 151 respondentů, kteří byli na dotazník nasměrováni pomocí sociální sítě, emailem nebo byl vyplněn samotnými návštěvníky výše uvedených webových stránek. Pro vyplnění dotazníku byli osloveni především lidé z okruhu známých autorky a dále kolegové z pracovního a školního prostředí. Dotazník je zaměřen na preference a zkušenosti s úvěry a skládá se z patnácti otázek, z nichž je dvanáct otázek povinných. Otázky jsou uzavřeného, otevřeného a polootevřeného typu a jedna otázka hodnotí míru spokojenosti pomocí lichých škál. Kompletní dotazník je zobrazen jako příloha č. 1.

4.4.1 Charakteristika respondentů

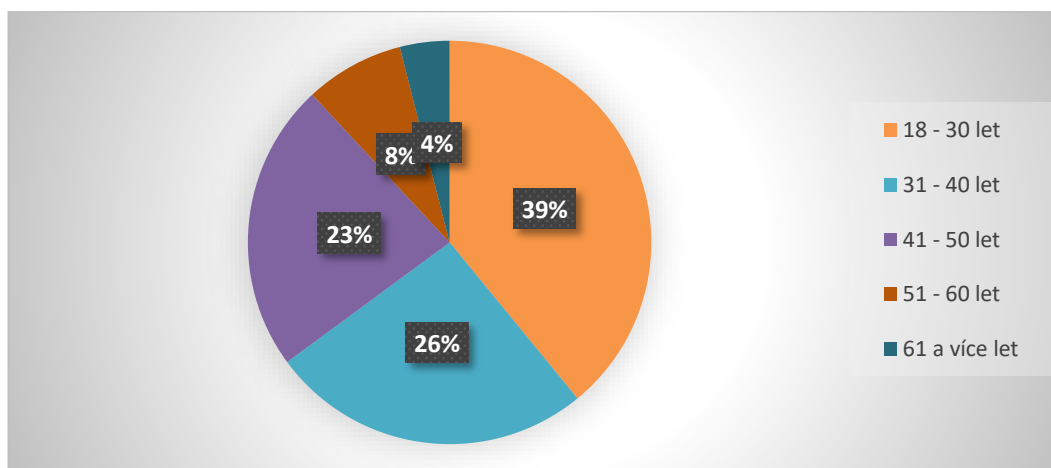
Otázky identifikačního charakteru byly zaměřeny na pohlaví, věk, dosažené vzdělání a bydliště respondentů. Graf č. 1 znázorňuje, že na předložený dotazník odpovědělo celkem 102 žen (68 %) a 49 mužů (32 %), z nichž největší kategorii tvoří 59 respondentů ve věku 18 až 30 let, ve věku 31 až 40 let 39 respondentů, 41 až 50 let 35 respondentů, 51 až 60 let 12 respondentů a nejmenší kategorii tvoří respondenti ve věku 61 let a více, pouze 6 respondentů. Věkové kategorie všech respondentů jsou zobrazeny v grafu č. 2.

Graf č. 1: Vyhodnocení otázky č. 13 - pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 2: Vyhodnocení otázky č. 12 - věk respondentů

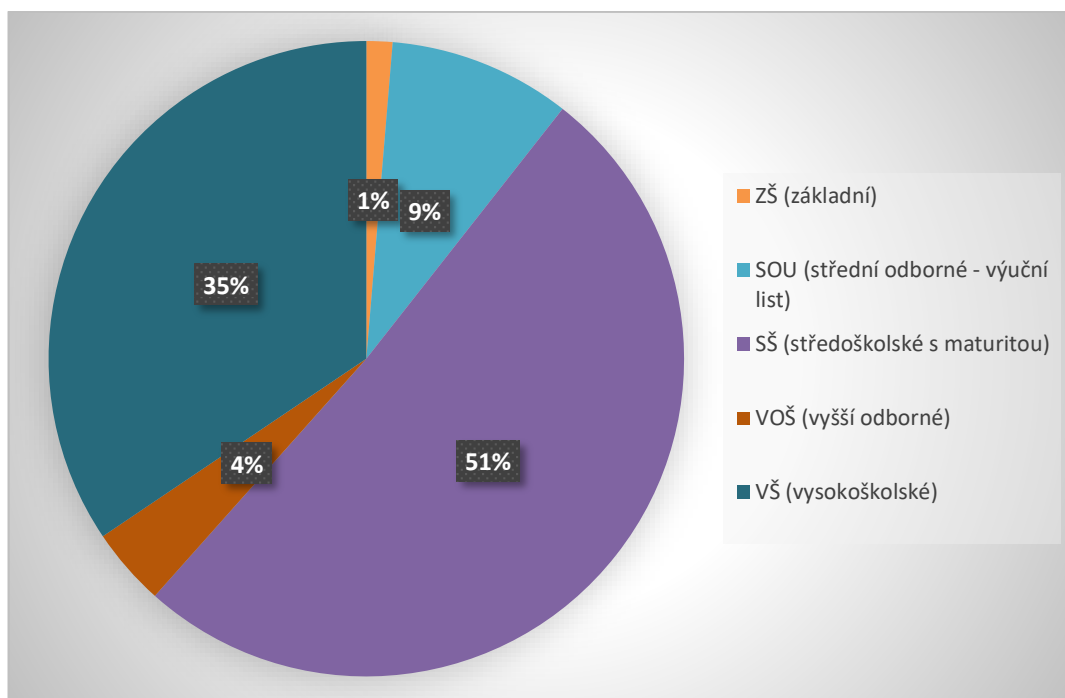

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.2 Vzdělání respondentů

Graf č. 3 vypovídá o tom, že nejvíce respondentů má vzdělání středoškolské s maturitou, konkrétně 77 z dotazovaných, druhou nejpočetnější skupinou jsou absolventi vysokých škol - 52 respondentů, následuje vzdělání střední odborné s výučním listem - 14 respondentů, vyšší odborné vzdělání - 6 respondentů a nejméně základní vzdělání - 2 respondenti.

Graf č. 3: Vyhodnocení otázky č. 14 - vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.3 Geografická struktura respondentů

Jak ukazuje graf č. 4, dotazník je zastoupen respondenty ze všech krajů v České republice s dominantní převahou hlavního města Prahy a středočeského kraje. Z hlavního města Prahy 51 respondentů, ze středočeského kraje 25 respondentů, z moravskoslezského kraje 11 respondentů. Plzeňský, jihomoravský a ústecký kraj je zastoupen shodně 9 respondenty, liberecký a pardubický kraj po 8 respondentech. V královéhradeckém kraji se zúčastnilo 5 respondentů, v zlínském, jihočeském a kraji Vysočina 4 respondenti, v olomouckém kraji 3 respondenti a v karlovarském kraji 1 respondent.

Graf č. 4: Vyhodnocení otázky č. 15 - geografická struktura respondentů

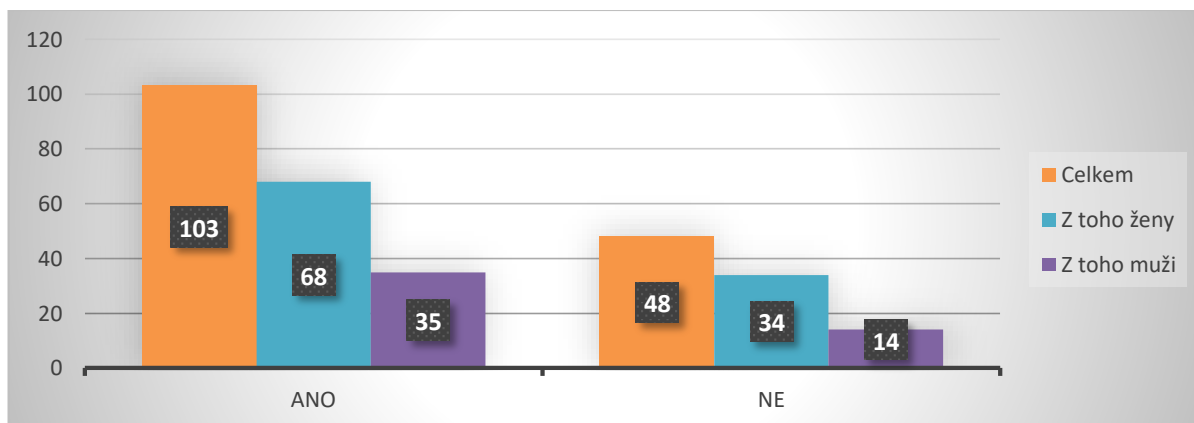

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.4 Využití úvěrů

První otázka dotazníkového šetření znázorněná v grafu č. 5 směřovala ke zjištění, zda jsou úvěry jako takové vůbec využívány. Z odpovědí vyplynulo, že nadpoloviční většina, celkem 103 dotázaných, úvěr k financování svých osobních potřeb použila. Naopak, celkem 48 dotázaných s úvěry žádnou zkušenost nemá.

Graf č. 5: Vyhodnocení otázky č. 1 - využití úvěrů

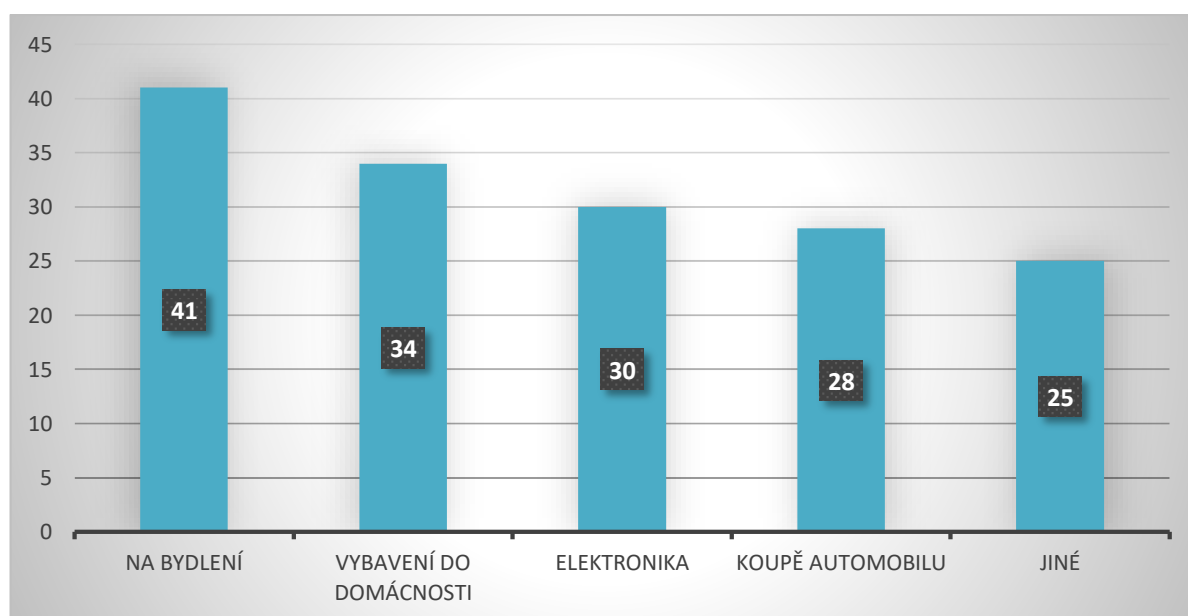

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.5 Preferovaná forma úvěru a jeho účel

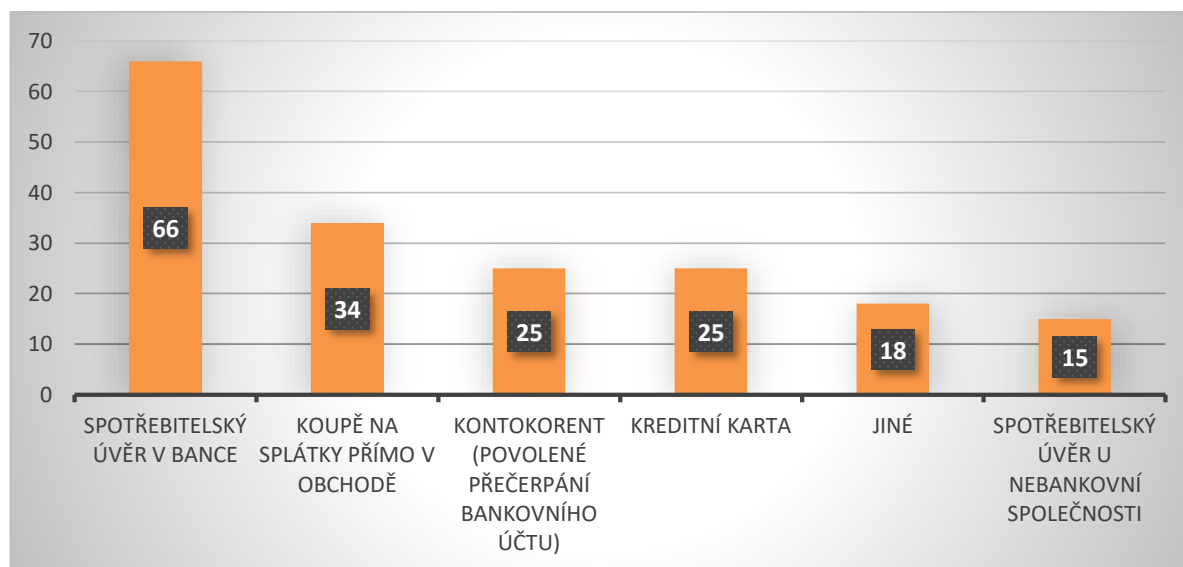
Nepovinné otázky č. 2, 3 a 7 byly určeny pro respondenty, kteří už zkušenost s jakoukoli formou úvěru mají, a zjišťuje, k jakému účelu jsou úvěry využívány a jaká forma úvěru je preferována. Možnost využití úvěru na bydlení zvolilo celkem 41 zúčastněných. Na vybavení do domácnosti úvěr využilo 34 účastníků, na koupi automobilu 28 účastníků a celkem 25 účastníků využilo úvěr pro jinou potřebu. Respondenty nejpreferovanější forma úvěru je spotřebitelský úvěr v bance, kdy tuto možnost využilo 66 z dotázaných. Koupě na splátky přímo v obchodě pak zvolilo 34 z dotázaných, kontokorent (povolené přečerpání bankovního účtu) a kreditní kartu shodně 25 z dotázaných. Nejméně preferován je spotřebitelský úvěr u nebankovní společnosti, konkrétně 15 z dotázaných a jinou formu úvěru než nabízené možnosti využilo 18 z dotázaných. Vzhledem ke skutečnosti, že někteří spotřebitelé využívají úvěry opakovaně, dotazovaní mohli zvolit více odpovědí z nabízených možností. Z tohoto důvodu se součet jednotlivých odpovědí nemusí rovnat součtu dotázaných.

Graf č. 6: Vyhodnocení otázky č. 2 - účel využití úvěru

Zdroj: vlastní zpracování

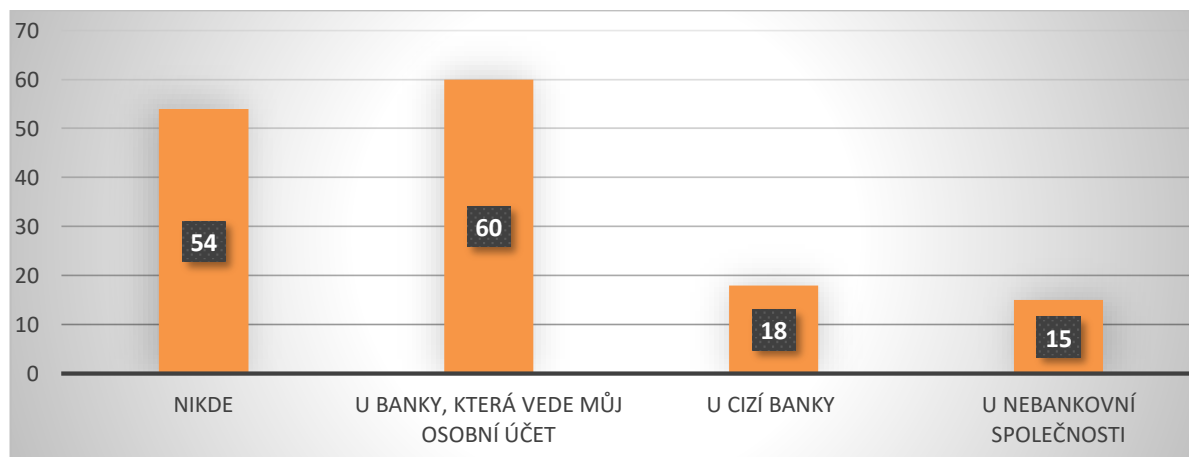
Graf č. 7: Vyhodnocení otázky č. 3 - preferovaná forma úvěru

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 je patrné, že samotné spotřebitelské úvěry jsou čerpány nejčastěji v bance, ve které mají klienti veden svůj osobní účet, v menší míře je upřednostňována cizí banka. Respondenty nejméně využívané jsou spotřebitelské úvěry u nebankovní společnosti.

Graf č. 8: Vyhodnocení otázky č. 7 - preferovaná forma spotřebitelského úvěru

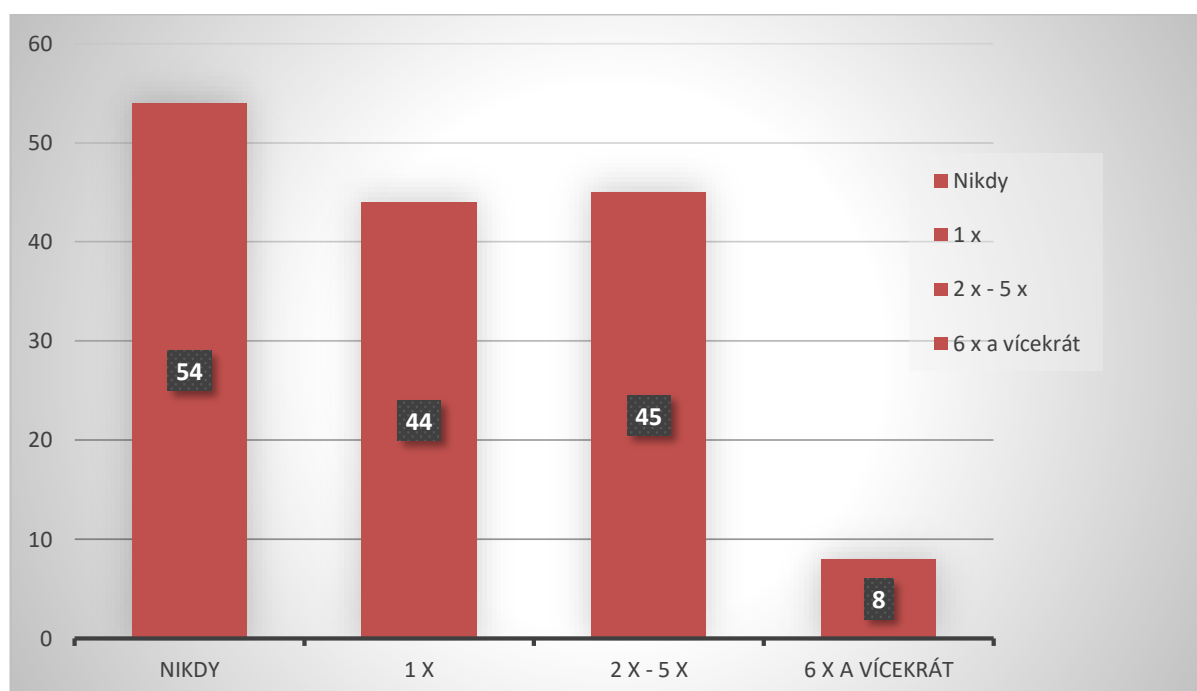

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.6 Četnost využívání úvěru

Otázka č. 4 zjišťuje četnost využívání spotřebitelského úvěru. Jeho výsledky jsou promítnuty do grafu č. 9. Celkem 54 respondentů uvedlo, že spotřebitelský úvěr nikdy nevyužilo, 2 x až 5 x spotřebitelský úvěr využilo 45 respondentů, 1 x využilo spotřebitelský úvěr 44 respondentů a více než 6 x pouze 8 respondentů.

Graf č. 9: Vyhodnocení otázky č. 4 - četnost využívání úvěrů

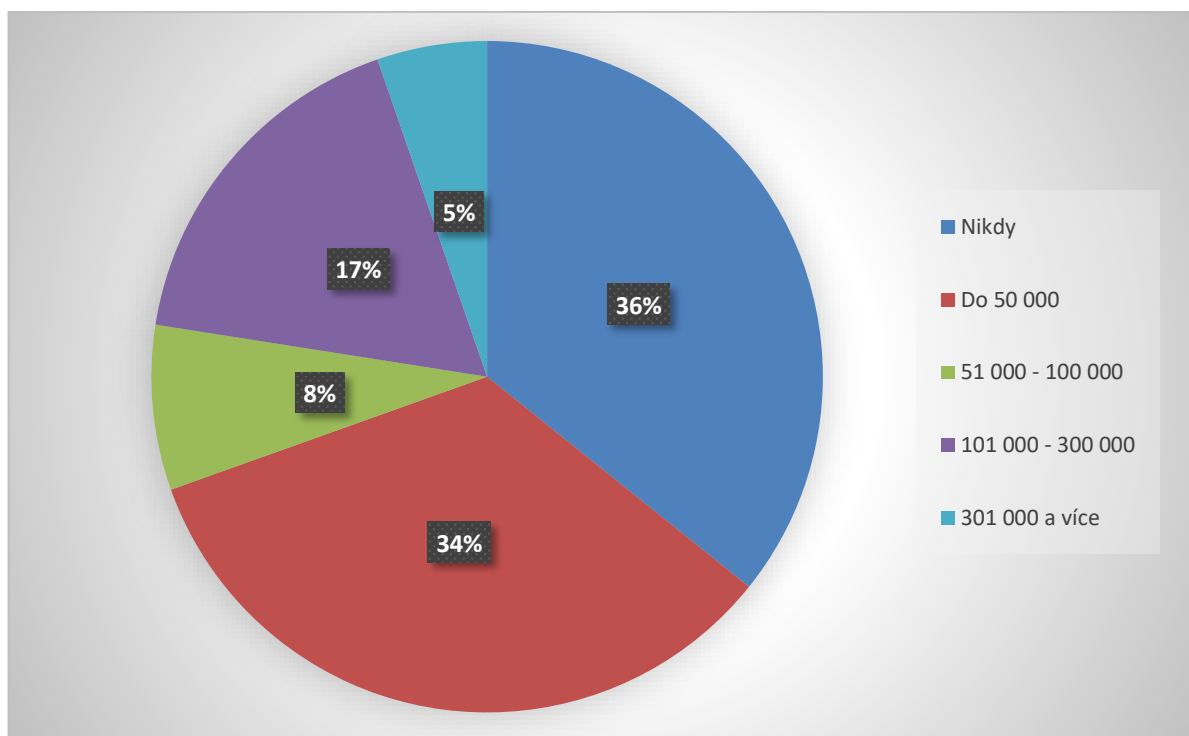

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.7 Výše čerpaných spotřebitelských úvěrů

V jaké výši jsou spotřebitelské úvěry čerpány, zobrazuje graf č. 10, který vypovídá o skutečnosti, že spotřebitelský úvěr do 50 000,- Kč, využilo 51 respondentů. Celkem 12 respondentů využilo spotřebitelský úvěr v rozmezí 51 000 – 100 000,- Kč, 26 respondentů v rozmezí 101 000 – 300 000,- Kč a pouze 8 respondentů více než 301 000,- Kč. Zbývajících 54 respondentů spotřebitelský úvěr nikdy nečerpalo.

Graf č. 10: Vyhodnocení otázky č. 5 - výše čerpaných spotřebitelských úvěrů

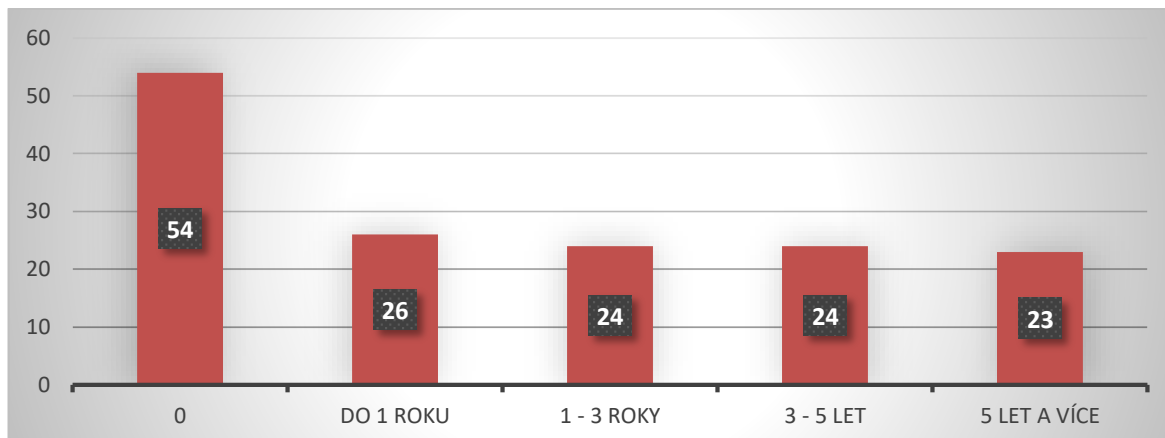

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.8 Délka splácení spotřebitelského úvěru

Otázka č. 6 se zaměřuje na dobu splácení spotřebitelských úvěrů, z čehož vyplývá, že nejvíce dotazovaných úvěr splatilo do jednoho roku. V rozmezí 1 až 3 roky a 3 až 5 let pak shodně spotřebitelský úvěr splatilo 24 respondentů a 23 respondentů splácelo spotřebitelský úvěr více než 5 let. Jak je znázorněno v grafu č. 11, doba splácení úvěru je u dotazovaných poměrně vyrovnaná, z čehož lze usuzovat, že je více preferovaná předepsaná splátka, která odpovídá vyrovnanému finančnímu rozpočtu před splacením úvěru v co možná nejkratší době.

Graf č. 11: Vyhodnocení otázky č. 6 - délka splácení spotřebitelského úvěru

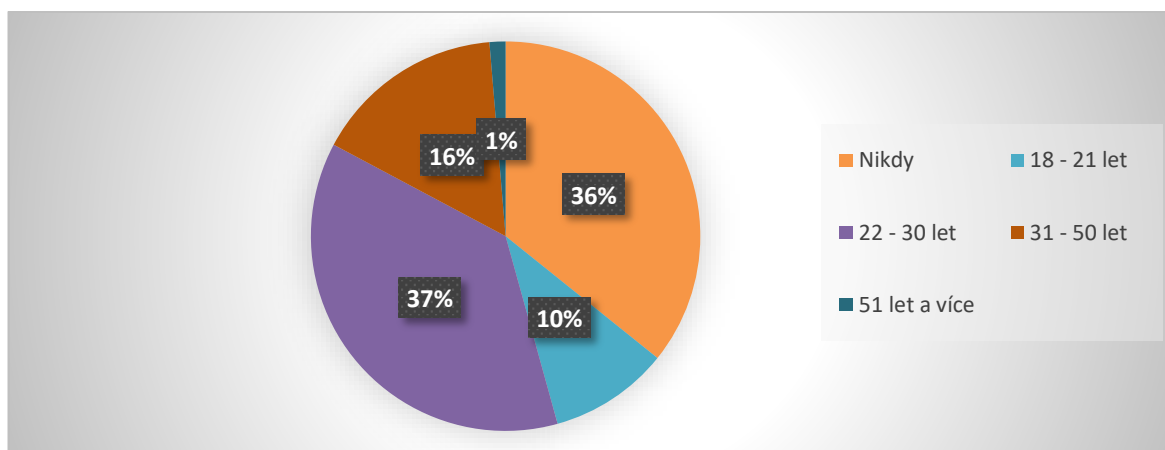

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.9 Věkové kategorie prvního využití spotřebitelského úvěru

V kolika letech, je spotřebitelský úvěr respondenty využíván poprvé, je zřejmé z grafu č. 12. Ve věkové kategorii 18 až 21 let využilo poprvé spotřebitelský úvěr 15 respondentů. Nejpočetnější skupinu tvoří věková kategorie 22 až 30 let, konkrétně 56 respondentů. V kategorii 31 až 50 let 24 respondentů a ve věku 51 let a více pouze 2 respondenti.

Graf č. 12 – Vyhodnocení otázky č. 8 - věkové kategorie

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.10 Hodnocení kvality poskytovaných služeb

Otázka č. 9 zjišťuje pomocí lichých škál míru spokojenosti u respondentů, kteří v minulosti již úvěr čerpali. Celkem zodpovědělo tuto otázku 101 respondentů a jejím smyslem je posouzení poskytovaných služeb finančních institucí. První blok je zaměřen na hodnocení zaměstnanců finančních společností před samotným uzavřením smlouvy. Jak lze posoudit z tabulky č. 14, respondenti hodnotili kvality zaměstnanců víceméně pozitivně, většina byla s klientským přístupem, poskytnutými informacemi a zodpovězením veškerých dotazů naprosto, nebo spíše spokojena. Druhá část hodnocení byla zaměřena na parametry samotného úvěru. S výší úroků bylo naprosto spokojeno pouze 14 respondentů. S poplatky, které souvisí s čerpáním úvěru, bylo hodnocení respondentů poměrně vyrovnané, od naprosté spokojenosti až po naprostou nespokojenost. Péče o zákazníka v průběhu splácení byla respondenty hodnocena převážně kladně, nicméně naprosto nespokojeno bylo 12 respondentů.

Tabulka č. 14: Vyhodnocení otázky č. 9 - hodnocení kvality poskytovaných služeb

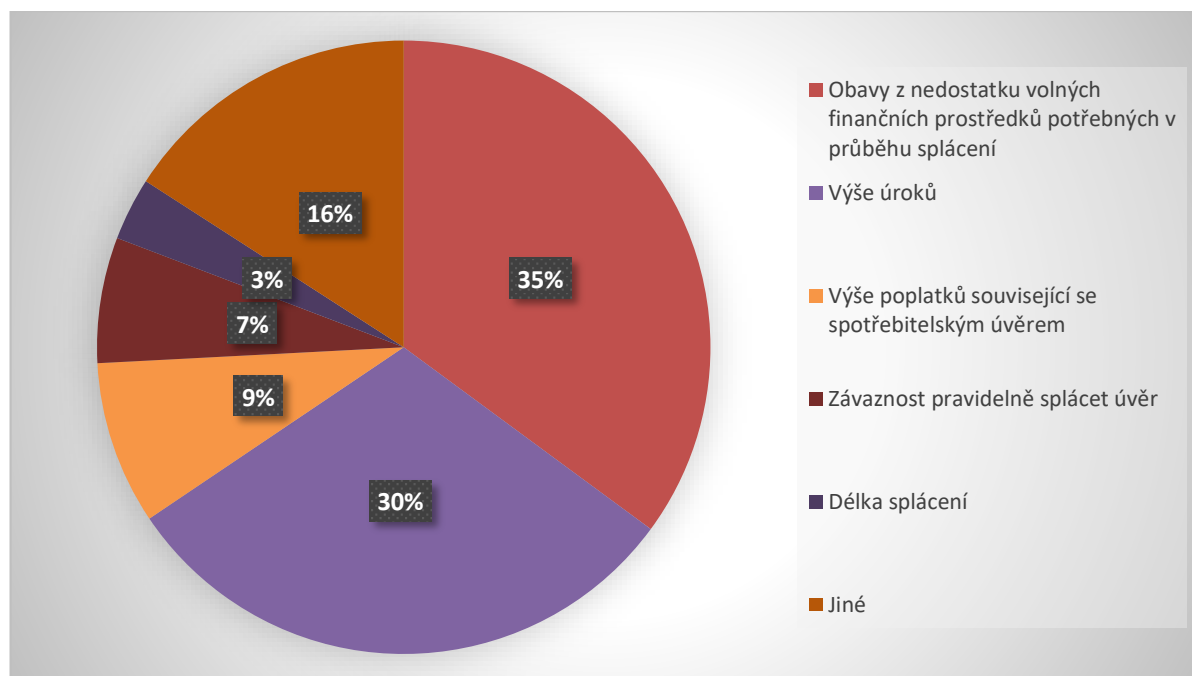
Posuzované parametry	1	2	3	4	5
a) klientský přístup	35	43	12	7	4
b) poskytnutí veškerých informací	41	31	13	10	6
c) srozumitelné zodpovězení všech dotazů	46	27	14	9	6
d) spokojenost s výší úroků	14	26	25	26	10
e) spokojenost s poplatky související s úvěrem	26	18	21	19	17
f) péče o zákazníka v průběhu splácení	25	27	23	13	12

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.11 Důvody nevyužívání spotřebitelského úvěru

Z polootevřené otázky, která zjišťuje, jaké skutečnosti brání fyzickým osobám využívat spotřebitelské úvěry, vyplynulo, že více než třetina z dotázaných má obavy z nedostatku volných finančních prostředků potřebných v průběhu splácení. Menší, stále však nezanedbatelnou část respondentů odrazuje od možnosti využití spotřebitelského úvěru výše úroků. Výše poplatků související se spotřebitelským úvěrem odrazuje 13 z dotázaných, závaznost pravidelně splácet úvěr 10 respondentů a délka splácení 5 respondentů. Odpovědi respondentů, kteří nezvolili ani jednu z nabízených možností, se zakládají na skutečnosti, že odmítají jakékoliv zadlužování se, nebo na skutečnosti, že mají dostatek financí bez nutnosti čerpat úvěr.

Graf č. 13: Vyhodnocení otázky č. 10 - důvody nevyužívání spotřebitelského úvěru

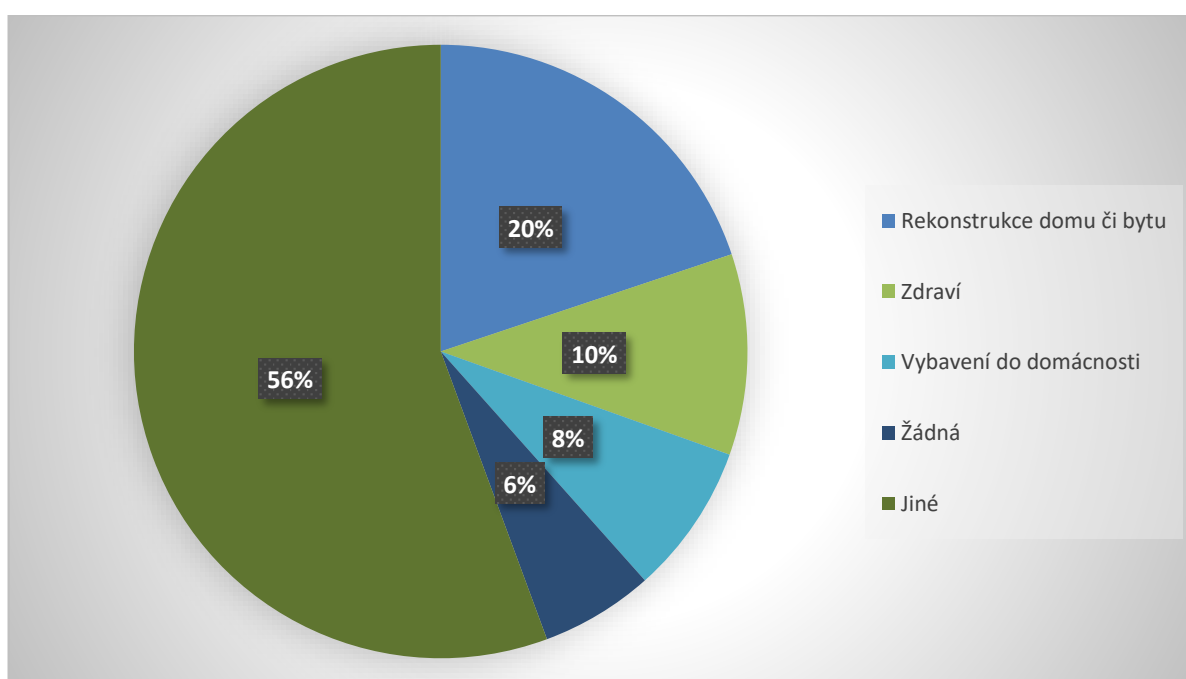
Zdroj: vlastní zpracování

4.4.12 Vyjádření životní situace vedoucí k nutnosti uvažovat o úvěru

Jaká životní situace by vedla k nutnosti uvažovat o úvěru, dala prostor k vyjádření otevřenou formou odpovědi. 9 respondentů se shodlo na tom, že žádná. 30 respondentů by

úvěrem řešila otázku rekonstrukce domu či bytu zejména z důvodu havárie, nebo živelné pohromy. Zdravotní komplikace, nákladné operace, nebo léčebné výlohy pro člena rodiny by byla situace, kterou by řešilo úvěrem 16 z dotázaných. Uvažovat o úvěru by bylo nutností pro 12 respondentů v situaci, jako je koupě nových spotřebičů, nebo vybavení do domácnosti. Ze zbývajících odpovědí lze uvést například vypořádání dědictví, založení rodiny, studium nebo investice.

Graf č. 14: Vyhodnocení otázky č. 11 - situace vedoucí k nutnosti uvažovat o úvěru

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Rozhovor

Rozhovor na téma „*Sjednávání spotřebitelských úvěrů*“ se specialistkou Poštovní spořitelny Věrou Marešovou a obchodní zástupkyní Providentu Alenou Zedníkovou byl uskutečněn dne 29. 9. 2016.

Rozhovor měl za cíl detailněji prozkoumat, zda funguje marketingová strategie, která by měla přispět k vyššímu počtu klientů projevující zájem o spotřebitelské úvěry s

příspěním postřehů zaměstnance, který je s klienty v přímém kontaktu a může tak zhodnotit své poznatky a zkušenosti získané v rámci náplně své pracovní činnosti.

V úvodu rozhovoru se specialistkou Poštovní spořitelny Věrou Marešovou, bylo zjištěno, že na uvedené pobočce, která se nachází v městské části Praha 8, Troja a zaměstnává kromě listovních doručovatelů 23 zaměstnanců, se průměrně založí 4 spotřebitelské úvěry během jednoho kalendářního měsíce. Zvýšený zájem o úvěry je především v předvánočním období a v létě v době dovolených.

Klientům, kterým je po obslužení na přepážce zaměstnancem nabízen spotřebitelský úvěr, reagují nejčastěji slovy „*nechci se zadlužit*“, „*já jsem ze staré školy*“, „*na co si neušetřím, to si nekoupím*“, „*jsem v exekuci*“. Z rozhovoru vyplynulo, že z marketingových strategií zaměřené na spotřebitelské úvěry je neúčinnější televizní reklama, kdy v době vysílání chodí sami klienti s žádostí o spotřebitelský úvěr bez jakékoliv předchozí nabídky ze strany zaměstnance přepážky. Vyřízení žádosti o spotřebitelský úvěr (od podání žádosti do okamžiku připsání finančních prostředků na bankovní účet klienta) trvá bance maximálně pět pracovních dnů. Zda je tato doba optimální, bylo specialistkou bankovní přepážky řečeno, že by mnohdy klienti uvítali menší úvěry ihned na ruku, i za cenu vyššího úroku.

Na otázky, co by přispělo k vyššímu zájmu o spotřebitelský úvěr a co by měla udělat banka, aby získala více klientů, bylo zodpovězeno, že klienti by samozřejmě uvítali nižší úrokovou sazbu a banka by měla udělat kvalitnější reklamu. S negativními ohlasy od klientů, kteří žádají o úvěr, se zaměstnanci setkávají jen v případě, že jim úvěr nebyl schválen.

V rozhovoru s Alenou Zedníkovou, obchodní zástupkyní Providentu, bylo zjištěno, že tuto činnost vykonává na živnostenský list již třetím rokem a ve své agendě má v současné době 111 klientů. Průměrně zprostředkuje tři spotřebitelské úvěry týdně s tím, že zvýšený zájem o úvěry je v létě před prázdninami, na podzim, kdy občanům schází finanční prostředky na nedoplatky spojené s vyúčtováním služeb a také na zakoupení školních potřeb.

Zájemci o půjčku, kteří chtějí využít služeb Providentu, volají na zákaznickou linku, kde jsou zaevidováni do firemního systému. Poté je zájemce přidělen tomu obchodnímu

zástupci, který obstarává oblast, ve kterém se nachází bydliště zákazníka a ten si na základě oznámení sjedná schůzku, která se koná u klienta doma. Tímto způsobem obchodní zástupci získávají většinu nových klientů. Jednou z dalších forem jak získat nové klienty, je na základě doporučení od stávajících zákazníků. Příliv nových zákazníků je zaznamenán především v průběhu probíhajících kampaní, kdy nejúčinnější je stejně jako u Poštovní spořitelny televizní reklama.

Stávající klienti Providentu mají po určité době na základě kvality platební morálky nabídku čerpání dalšího úvěru. Na otázku, jakým způsobem je nabízen stávajícím klientům úvěr, bylo zodpovězeno, že s nabídkou jsou pouze obeznámeni a rozhodnutí zda čerpat nebo nečerpat je ponecháno čistě na klientech samotných bez jakýchkoliv přesvědčovacích argumentů. Klienti si na úvěry často stěžují, že jsou drahé a na nabídku úvěru často reagují dotazy, zda mohou úvěr předčasně zaplatit nebo také co se stane, když úvěr nezaplatí vůbec.

Z rozhovoru dále vyplynulo, že poměrná část klientů má problémy splácet úvěr řádně a včas a nezdědka se stává, že úvěr doplatí i několik měsíců po splatnosti. Někteří sociálně slabší občané mají tendenci zatajovat skutečnosti, které by ovlivnili schvalovací proces a znemožnili by si tím možnost získat finanční prostředky. Jedná se zejména o zatajování jiných půjček, které vyplynou na povrch v průběhu splácení v okamžiku, kdy nemají potřebný finanční obnos pro předepsanou splátku.

Nebankovní sektor je upřednostňován především z důvodu záznamu v bankovním registru, v situaci, kdy klienti potřebují peníze ihned na ruku nebo v případě, kdy potřebují diskrétní půjčku, aby se o tom nedozvěděl druhý z partnerů či někdo ze členů společné domácnosti.

Na závěr rozhovoru byla položena otázka: „*Co by přispělo k vyššímu zájmu o úvěr, mohl by pro to Provident něco udělat?*“ Odpověď byla jednoznačná: „*Provident by mohl zlevnit*“.

5 Shrnutí výsledků praktické části

Pro analýzu úvěrů v bankovním a nebankovním sektoru s hlubším zaměřením na spotřebitelské úvěry byly vybrány přední instituce na českém trhu, konkrétně ČSOB, a.s. zastoupená Poštovní spořitelnou za bankovní sektor a Provident Financial, s.r.o za nebankovní sektor.

Na základě porovnání vzorových příkladů bylo zjištěno, že za úvěr ve výši 50 000,- Kč se splatností 12 měsíců, klient Poštovní spořitelny zaplatí 53 028,- Kč a klient Providentu 58 315,- Kč. Celkový rozdíl tedy činí 5 287,-, což je více než jedna měsíční splátka. Vzhledem k výrazným finančním rozdílům celkové zaplacené částky je nebankovní sektor řazen do pozadí a klienty je vyhledáván jen v případech, kdy nemají jinou možnost.

Dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo 151 respondentů, ukázalo, že celkem 103 z dotázaných má zkušenost s využitím nějaké formy úvěru. Klienty je nejvíce upřednostňován spotřebitelský úvěr v bance, který výrazně převyšuje jiné formy úvěru jako je koupě na splátky přímo v obchodě, povolené přečerpání účtu nebo kreditní karta. Nejméně preferován je spotřebitelský úvěr u nebankovní společnosti, který využilo jen 15 účastníků. Zatímco někteří z dotázaných nikdy nepoužili žádnou z forem úvěru pro financování svých osobních potřeb, jiní čerpali úvěr opakovaně a zvolili různé možnosti čerpání finančních prostředků. Úvěry jsou nejvíce využívány pro účely spojené s bydlením, dále na vybavení domácnosti, koupě elektroniky nebo automobilu a jiné.

Hodnocení kvality poskytovaných služeb bylo zaměřeno na spokojenost s klientským přístupem zaměstnance poskytující úvěrový produkt a seznámení se se všemi důležitými informacemi spojené s čerpáním úvěru. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že převážná část respondentů hodnotila zaměstnance finančních institucí víceméně kladně. Výše úroků úvěrových produktů a souvisejících poplatků byla respondenty hodnocena vyváženě, jak pozitivně, tak negativně. Většina respondentů má zábrany čerpat úvěr z obavy nedostatku volných finančních prostředků potřebných v průběhu splácení a z výše úroků. Okolnost, která by vedla k nutnosti uvažovat o půjčce, by nastala v případech, jako je rekonstrukce obydlí, zdravotní komplikace nebo vybavení do domácnosti.

Rozhovory, které byly vedeny přímo se zaměstnanci vybraných finančních institucí, měly velký přínos z hlediska jejich zkušeností se sjednáváním úvěrů a poznatků vycházejících z přímého kontaktu s klienty. Zájemci o úvěr u Poštovní spořitelny jsou s jejími službami spokojeni. Negativní ohlasy dávají klienti najevo jen v případě neschválení úvěru. Výsledek schválení spotřebitelského úvěru je klientovi znám ihned po zaevidování veškerých údajů potřebných k vyplnění žádosti o úvěr. Nežádá se ale stává, že je zamítnut tzv. předschválený úvěr, který banka nabízí svým klientům ve výpisu z bankovního účtu. V případě schválení žádosti o úvěr jsou finanční prostředky připsány do pěti pracovních dnů na účet klienta. V případě, že zájemce o úvěr není klientem Poštovní spořitelny, musí doložit potvrzení o příjmu a musí souhlasit se zřízením osobního účtu u Poštovní spořitelny, který bude sloužit v případě kladného vyřízení žádosti pro připsání finančních prostředků a splácení úvěru. Během rozhovoru bylo zjištěno, že klienti Poštovní spořitelny postrádají možnost dostat peníze ihned na ruku, což je jeden z nedostatků, který nahrává nebankovním společnostem, které tuto službu nabízejí.

Z pohledu autorky této práce vycházející z vlastních zkušeností získané v rámci náplně své práce bylo zaregistrováno, že při zamítnutí žádosti o úvěr není klientům Poštovní spořitelny nabídnuta možnost snížit požadovanou výši úvěru na základě poskytnutých dat jako je tomu u Providentu, kde je zákazníkovi nabídnuta možnost maximální možná výše úvěru ihned po zhodnocení informací, které zákazník poskytne obchodnímu zástupci na posuzovací návštěvě. Posuzovací návštěva je první schůzka se zájemcem o úvěr, na které se zjišťují a zapisují veškeré informace identifikačního charakteru a dále příjmy a výdaje, které musí být doloženy v písemné nebo elektronické formě. Sečtením příjmů a odečtením výdajů se zjistí výše volných finančních prostředků, na základě kterých je nabízena taková výše úvěru, kterou by byl klient schopen bez problému splácet. V mnoha případech se stává, že zájemci o úvěr především z nižších sociálních vrstev zatajují informace výdajového charakteru a v průběhu splácení se dostávají do prodlení se splátkami a úvěr doplácí se značným zpožděním, v horším případě jsou nedobytné pohledávky předány k exekuci.

Na základě provedených kvantitativních a kvalitativních metod šetření společně s komparací produktů vybraných společností autorka navrhuje pro bankovní sektor inovativní spotřebitelský úvěr, který by byl úročen 6,5 % p. a. po celou dobu splácení,

s možností vyplacení 20 % z celkové výše spotřebitelského úvěru ihned na přepážce po podepsání schválené žádosti o spotřebitelský úvěr. Jednou z dalších výhod by bylo přerušení splácení, které by klient mohl využít opakovaně na odložení splátek v případě nedostatku finančních prostředků v průběhu splácení zdarma a splatnost úvěru by byla prodloužena o odložené splátky, maximálně však o šest měsíců. O přerušení splácení by bylo zapotřebí požádat nejméně deset dnů před termínem pravidelné splátky písemně, emailem nebo telefonicky.

Pro nebankovní sektor autorka navrhuje produkt s názvem „Půjčka Optima“, která by byla úročena úrokovou sazbou 12 % p. a. po celou dobu splácení. Podle výše požadovaného úvěru by byl nastaven optimální počet splátek v rozmezí odpovídající finančním možnostem klienta. V případě týdenního režimu splácení rozložit splátky maximálně do 200 týdnů, v případě měsíčního splácení do 60 měsíců. Úvěr nepřesahující 100 týdenních splátek by umožňoval odložit maximálně 10 splátek, do 200 týdnů 20 splátek. V případě měsíčního splácení úvěr nepřesahující 36 měsíců 6 splátek, do 60 měsíců 10 splátek s tím, že celková doba splatnosti se prodlouží o počet vynechaných splátek. Žádost o přerušení splácení by bylo zapotřebí nahlásit svému obchodnímu zástupci nebo telefonicky na zákaznické lince nejpozději sedm dní předem. Tato služba by byla zdarma a mohla by se využít v průběhu splácení opakovaně, nesměla by však v souhrnu překročit limity stanovené pro předepsanou dobu splácení. Půjčka Optima by nabízela maximální výši úvěru 150 000 pro týdenní splácení a 250 000 pro měsíční splácení. Tím by uspokojila klienty, kteří potřebují vyšší finanční obnos a z důvodu drobného prohřešku v minulosti, který je zapsán v bankovním registru, nemají možnost využít služeb komerčních bank.

6 Závěr

Teoretická část bakalářské práce je rozčleněna do sedmi kapitol a vysvětluje relevantní pojmy pro následné pochopení praktické části. V úvodu teoretické části je v rámci bankovního sektoru objasněn bankovní systém, popis hlavních úloh České národní banky, mezi něž patří provádění měnové politiky, vydávání oběživa, funkce banka bank a banka státu, správa měnových rezerv, regulace a dohled a další. Následuje vysvětlení, jakými činnostmi obchodní banky dosahují zisku a jaké předpoklady jsou nutné k získání bankovní licence.

Rešeršní část se dále věnuje nebankovnímu sektoru, vysvětlení pojmu lichva, který je s nebankovními společnostmi veřejností často spojován a přiblížení činnosti České obchodní inspekce, která má dohled nad institucemi nebankovního charakteru.

Vysvětlení pojmů týkajících se bankovní problematiky zastřešují deskripci úvěrových produktů, s širším zaměřením na spotřebitelské úvěry s důrazem na platnou legislativní úpravu, které jsou v současnosti nabízeny na tuzemském bankovním trhu fyzickým osobám.

Závěr rešeršní části nastiňuje významné změny spojené se zákonem o spotřebitelském úvěru č. 257/2016 Sb., který bude účinný od 1. 12. 2016.

Úvod praktické části je zaměřen na popis úvěrových produktů nabízených ČSOB, a.s. zastoupenou Poštovní spořitelnou a společností Provident Financial, s.r.o. Na základě deskripce byla provedena komparace vybraných produktů za účelem zjištění rozdílů v bankovním a nebankovním sektoru.

Dotazníkové šetření zaměřené na preference a zkušenosti s úvěry potvrdilo, že v otázce řešení nedostatku volných finančních prostředků úvěrem, je klienty preferován bankovní sektor. Hodnocení kvality poskytovaných služeb finančními institucemi ukázalo, že klienti jsou nespokojeni především s výší úroků a s poplatky souvisejícími s čerpáním úvěru.

Nedílnou součástí výzkumu byl rozhovor se zaměstnanci vybraných finančních institucí zastupující bankovní a nebankovní sektor, který poskytl důležité poznatky zakládající se na každodenním kontaktu s klienty, rozšířil znalosti získané vlastní praxí

autorky práce a přiblížil průběh schvalovacího procesu žádosti o úvěr. Poskytnuté rozhovory tak poskytly ucelený přehled o tom, jaká marketingová strategie je nejúčinnější, co klientům vyhovuje, s čím jsou nespokojeni a jaké změny by uvítali.

Po zhodnocení výsledků provedených kvantitativních a kvalitativních metod šetření obohacené o vědomosti a zkušenosti získané vlastní praxí autorky práce je pro bankovní sektor autorkou navržen inovativní spotřebitelský úvěr, který by byl úročen 6,5 % p. a. po celou dobu splácení, s možností vyplacení 20 % z celkové výše spotřebitelského úvěru ihned na přepážce po podepsání schválené žádosti o spotřebitelský úvěr. Jednou z dalších výhod by bylo přerušení splácení, které by klient mohl využít opakovaně na odložení splátek v případě nedostatku finančních prostředků v průběhu splácení zdarma a splatnost úvěru by byla prodloužena o odložené splátky, maximálně však o šest měsíců. O přerušení splácení by bylo zapotřebí požádat nejméně deset dnů před termínem pravidelné splátky písemně, emailem nebo telefonicky.

Pro nebankovní sektor autorka navrhuje produkt s názvem „Půjčka Optima“, která by byla úročena úrokovou sazbou 12 % p. a. po celou dobu splácení. Podle výše požadovaného úvěru by byl nastaven optimální počet splátek v rozmezí odpovídající finančním možnostem klienta. V případě týdenního režimu splácení rozložit splátky maximálně do 200 týdnů, v případě měsíčního splácení do 60 měsíců. Úvěr nepřesahující 100 týdenních splátek by umožňoval odložit maximálně 10 splátek, do 200 týdnů 20 splátek. V případě měsíčního splácení, úvěr nepřesahující 36 měsíců 6 splátek, do 60 měsíců 10 splátek s tím, že celková doba splatnosti se prodlouží o počet vynechaných splátek. Žádost o přerušení splácení by bylo zapotřebí nahlásit svému obchodnímu zástupci nebo telefonicky na zákaznické lince nejpozději sedm dní předem. Tato služba by byla zdarma a mohla by se využít v průběhu splácení opakovaně, nesměla by však v souhrnu překročit limity stanovené pro předepsanou dobu splácení. Půjčka Optima by nabízela maximální výši úvěru 150 000,- Kč pro týdenní splácení a 250 000,- Kč pro měsíční splácení. Tím by uspokojila klienty, kteří potřebují vyšší finanční obnos a z důvodu drobného prohřešku v minulosti, který je zapsán v bankovním registru, nemají možnost využít služeb komerčních bank.

Finanční instituce by s takto nastavenými parametry zcela jistě zatraktivnili nabízené portfolio služeb. Klientům bankovního i nebankovního sektoru by poskytovaly vstřícnější

podmínky pro čerpání úvěru a díky možnosti přerušení splácení by ze strany zájemců o úvěr došlo i ke zmírnění obav plynoucích ze ztráty příjmu v budoucnosti.

Tímto autorka považuje cíle bakalářské práce za splněné.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

DOHNAL, Jakub, 2011. *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou*. Praha: Leges, Praktik (Leges). 128 s. ISBN 978-80-87212-76-9.

DVOŘÁK, Petr, 2005. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde. 681 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-7201-515-x.

HARTLOVÁ, Věra, 2004. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnost*. Praha: Fortuna. 199 s. ISBN 80-7168-900-9.

KALABIS, Zbyněk, 2012. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks. 168 s. ISBN 978-80-265-0001-8.

KOUDELKA, Ladislav, 2014. *Lichva: trestný čin a společenský jev*. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). 257 s. ISBN 978-80-7478-435-4.

LIŠKA, Petr, Štefan ELEK a Karel MAREK, 2014. *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer. 214 s. ISBN 978-80-7478-510-8.

POLOUČEK, Stanislav, 2013. *Bankovníctví*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. 480 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9.

REVENDA, Zbyněk, 2012. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Management Press. 423 s. ISBN 978-80-7261-279-6.

VACEK, Lukáš, 2015. *Zákon o spotřebitelském úvěru: komentář*. Praha: Wolters Kluwer. 427 stran. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-776-8.

Zákony:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Internetové zdroje:

AION CS ©2010-2016: *Zákony pro lidi. Zápůjčka* [online]. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>

AION CS ©2010-2016: *Zákony pro lidi. : Samostatný zprostředkovatel a jeho oprávnění* [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-257?text=v%C3%A1zan%C3%BD+z%C3%A1stupce+a+jeho+opr%C3%A1vn%C4%9Bn%C3%AD#cast3>

AION CS ©2010-2016: *Zákony pro lidi. Úvěr* [online]. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>

AION CS ©2010-2016: *Zákony pro lidi. : Vázaný zástupce a jeho oprávnění* [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-257?text=v%C3%A1zan%C3%BD+z%C3%A1stupce+a+jeho+opr%C3%A1vn%C4%9Bn%C3%AD#cast3>

Česká národní banka ©2003-2015. *O čnb* [online]. [cit. 2015-08-17]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/

Česká obchodní inspekce ©2013. *Než si vezmete spotřebitelský úvěr* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/spotrebitel/prava-spotrebitelu/spotrebitelske-uvery/>

Česká obchodní inspekce ©2013. *Působnost úřadu* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/pusobnosturadu/>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/kontokorent/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/kontokorent/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/pujcka/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/pujcka/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/sjednocena-pujcka/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/sjednocena-pujcka/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/o-csob/o-csob-a-kbc/o-csob-a-skupine>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/bydleni/stranky/pujcka-na-bydleni/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/bydleni/stranky/pujcka-na-bydleni/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/kreditka/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/bydleni/stranky/hypoteka/popis-produktu.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/bydleni/stranky/hypoteka/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/kreditka/cenik.aspx>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://muj.erasvet.cz/klient/produkty/katalog-produktu/pujcky/formulare/pujcka-zajem#!6574737370666f726d73696263666f6c6f616e5f5741525f6574737370666f726d73696263666f766965777761725f494e5354414e43455f7435424e4c74475131694c55:53636f72696e67526573756c7456696577>

Československá obchodní banka, a.s., ©2016 [online]. [cit. 2016-06-30]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/pujcky/stranky/kreditka/urokove-sazby.aspx>

Český právní servis, s.r.o. © 2010-2015. *Vždy trvejte na písemné formě smlouvy, i když k zápůjčce dochází mezi rodinou či známými* [online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/uzavirani-pujcky.html>

Český rozhlas © 1997-2015. *Nebankovní sektor* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/poradnapraha/slovnicek/_zprava/nebankovni-sektor--550256

Kurzycz ©2000-2015. § 218 *Lichva* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://zakony.kurzy.cz/40-2009-trestni-zakonik/paragraf-218/>

Management Mania ©2011-2016. *Úrok* [online]. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/urok>

OUR MEDIA, a.s. ©2009-2015: *Parlamentní listy. : Okamura: Pro řešení lichvářských praktik se ve Sněmovně podpora nenašla* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Okamura-Pro-reseni-lichvarske-praktik-se-ve-Snemovne-podpora-nenasla-324139>

Peníze.CZ ©2000-2016. *Zemětřesení v půjčkách: Co bude jinak ve spotřebitelských úvěrech a hypotékách* [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/313149-zemetreseni-v-pujckach-co-bude-jinak-ve-spotrebitelskych-uverech-a-hypotekach>

Peníze.CZ ©2000-2016. *Co je to spotřebitelský úvěr* [online]. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/15712-co-je-to-spotrebitelsky-uver>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/o-nas>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/pujcky>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/pujcky/splatkove-prazdniny>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/kalkulacka>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/pujcky/zelena-v-hotovosti>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/pujcky/modra-na-ucet>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/~media/czech/cz-cz/legal/2016/smlouva-o-zapujcce-zelena-v-hotovosti.ashx?la=cs-cz>

Provident Financial, ©2016 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/~media/czech/cz-cz/legal/2016/smlouva-o-zapujcce-modra-na-ucet.ashx?la=cs-cz>

SMS finanční poradenství, a.s. ©2016. *Nový zákon o spotřebitelském úvěru* [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <https://www.esemeska.eu/financni-poradenstvi/bankovni-produkty/novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-byl-vydan-ve-sbirce-zakonu-dne-5-8-2016-tim-vstoupil-v-platnost/>

Spes, o.s. ©2011-2012. *Lichva* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.pomocsdluhy.cz/index.php/prevence-kriminality/86-lichva>

Superia ©2010-2014. *Obchodní zástupce* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://kdojeto.superia.cz/profese/obchodni_zastupce.php

Doplňkové zdroje:

- Téma: Sjednávání spotřebitelských úvěrů

Rozhovor s Věrou MAREŠOVOU a Alenou ZEDNÍKOVOU. Praha 29. 9. 2016

8 Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1: Přehled vybraných poplatků kontokorentu.....	54
Tabulka č. 2: Přehled vybraných poplatků Era kreditky.....	55
Tabulka č. 3: Úročení kreditní karty.....	56
Tabulka č. 4: Přehled vybraných poplatků Poštovní půjčky.....	58
Tabulka č. 5: Přehled vybraných poplatků Poštovní sjednocené půjčky.....	60
Tabulka č. 6: Přehled vybraných poplatků Poštovní půjčky na bydlení.....	62
Tabulka č. 7: Přehled vybraných poplatků Hypotečního úvěru – příprava	64
Tabulka č. 8: Přehled vybraných poplatků Hypotečního úvěru – správa	65
Tabulka č. 9: Přehled odložených splátek	67
Tabulka č. 10: Přehled RPSN a p. a. půjčky Zelená v hotovosti – týdenní splácení	67
Tabulka č. 11: Přehled RPSN a p. a. půjčky Zelená v hotovosti – měsíční splácení	68
Tabulka č. 12: Přehled RPSN a p. a. půjčky Modrá na účet	68
Tabulka č. 13: Porovnání úvěru v bankovním a nebankovním sektoru	69
Tabulka č. 14: Vyhodnocení otázky č. 9 - hodnocení kvality poskytovaných služeb.....	78
Graf č. 1: Vyhodnocení otázky č. 13 - pohlaví respondentů	70
Graf č. 2: Vyhodnocení otázky č. 12 - věk respondentů	70
Graf č. 3: Vyhodnocení otázky č. 14 - vzdělání respondentů	71
Graf č. 4: Vyhodnocení otázky č. 15 - geografická struktura respondentů	72
Graf č. 5: Vyhodnocení otázky č. 1 - využití úvěrů	72

Graf č. 6: Vyhodnocení otázky č. 2 - účel využití úvěru	73
Graf č. 7: Vyhodnocení otázky č. 3 - preferovaná forma úvěru	74
Graf č. 8: Vyhodnocení otázky č. 7 - preferovaná forma spotřebitelského úvěru	74
Graf č. 9: Vyhodnocení otázky č. 4 - četnost využívání úvěrů	75
Graf č. 10: Vyhodnocení otázky č. 5 - výše čerpaných spotřebitelských úvěrů	76
Graf č. 11: Vyhodnocení otázky č. 6 - délka splácení spotřebitelského úvěru	77
Graf č. 12: Vyhodnocení otázky č. 8 - věkové kategorie	77
Graf č. 13: Vyhodnocení otázky č. 10 - důvody nevyužívání spotřebitelského úvěru	79
Graf č. 14: Vyhodnocení otázky č. 11 - situace vedoucí k nutnosti uvažovat o úvěru	80

9 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Otázky k rozhovoru – Poštovní spořitelna

Příloha č. 3: Otázky k rozhovoru – Provident Financial